

TARTU ÜLIKOOLI NARVA KOLLEDŽ

ÜHISKONNATEADUSTE LEKTORAAT

Tatjana Vogt

**KOHALIKU OMAVALITSUSE TEGEVUS LOODUSKESKKONNA
PARANDAMISEKS IDA-VIRUMAA NÄITEL**

Lõputöö

Juhendaja Bruno Uustal

NARVA 2015

Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

/töö autori allkiri/

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. ÜLEVAADE TEADUSUURINGUTEST	6
2. KESKKONNAKAITSE KORRALDAMINE	11
2.1 Riigi looduskaitse struktuurid.....	11
2.2 Kohaliku Omavalitsuse tegevus keskkonnakaitse valdkonnas	12
2.3 Looduskaitse toetamine struktuurfondide abil	13
2.4 SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse tegevus	16
3. IDA-VIRUMAA KOHALIKE OMAVALITSUSTE PRIORITEEDID KESKKONNAKAITSE VALDKONNAS	19
4. IDA-VIRUMAA KOHALIKU OMAVALITSUSE TEGEVUS LOODUSKESKKONNA PARANDAMISEKS	21
4.1 Kohalike omavalitsuste keskkonnavalased investeeringud	25
4.2 Looduskeskkonna parandamine SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse kaudu .	27
4.3 Kohalike Omavalitsuste looduskeskkonna perspektiivid.....	33
4.4 Kohalike Omavalitsuste looduskeskkonna küsitlus	36
KOKKUVÕTE	39
SUMMARY	41
KIRJANDUS	44
LISAD	48
Lisa 1. Tabel 1. Ida-Virumaa vallavalitsused ja kohalike omavalitsuste keskkonnavalased investeeringud ajavahemikul 2012. – 2013.a	48
Lisa 2. Intervjuu Järve Biopuhastuse tootmisdirektoriga Andra	49
Lisa 3. Keskkonnainvesteeringute Keskuse ülevaade 2005 – 2013.a	52
Lisa 4. Keskkonnainvesteeringute Keskuse ülevaade 2005 – 2014 aastatel tehtud projektide rahastamise otsustest	56
Lisa 5. Intervjuu Vaivara vallavanemaga Heiki Lutsuga	57
Lisa 6. Küsimuste leht	59

SISSEJUHATUS

Nõukogude ajal oli Ida-Virumaa koht, kus reostati pidevalt loodust ja keskkonnale ei pööratud nii palju tähelepanu kui praegu. Möödunud aastatest on siiski jäänud jäljed, sest Ida-Virumaa on võrreldes ülejäänud Eestiga oluliselt halvema keskkonnaseisundiga kuna mäendus- ja energeetikaettevõtted on saastanud ja saastavad veel praegugi looduslikku keskkonda. Kohalikud omavalitsused tegelevad pidevalt keskkonnaküsimustega. Tänapäeval on looduskeskkonna valdkonnale hakatud pöörama üha rohkem tähelepanu ja keskkonnaküsimused on kogu maailmas üha aktuaalsemad. Käesolevas lõputöös pööratakse tähelepanu just kohalike omavalitsuste tegevusele looduskeskkonna parandamisel Ida-Virumaal.

Lõputöö eesmärk on välja selgitada, kuidas on kohalikud omavalitsused kasutanud SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse võimalusi ning ka omafinantseeringuid keskkonna parandamiseks Ida-Virumaal ning milline on rahaliste vahendite vajadus eelseisvatel aastatel.

Lõputöö on jagatud kolmeks osaks. Teoria osa tugineb Euroopa Liidu keskkonnadirektiividele ning Eesti seadustele. Esitatakse ülevaade teadusuuringutest ja ka informatsiooni Euroopa Liidu fondide kohta, mis toetavad keskkonnaprojekte. Euroopa Liitu astumine andis Eestile võimaluse kasutada Euroopa Liidu struktuuritoetusi ja toetada keskkonnaeesmärkide saavutamist jäätmehandluse, looduse mitmekesisuse, keskkonnaseire ja -järelvalve ning taastuvenergeetika valdkondades. Tänu eurotoetuste suunamisele investeeringuteks on muutunud üks inimeste igapäevast eluolu mõjutav valdkond oluliselt paremaks. Veel käsitletakse kohalike omavalitsuste tegevusi keskkonnakaitse valdkonnas ja uuritakse arengukavade näidetel, millised on Ida-Virumaa omavalitsuste prioriteedid looduskeskkonna valdkonnas, milliseid probleeme kohalikud omavalitsused näevad ja mida lahendavad. Seejärel antakse ülevaade keskkonnakaitse korraldamisest Eestis riigipoolsete looduskaitse struktuuridega.

Uurimuslikus osas on töö kirjutamiseks kasutatud avalikke dokumente ja intervjuusid valla ametnikega. Uuritud on nii raha kasutamist kui ka väljundina mõõdetavaid tulemusi: mida on tehtud ja kui palju kasu on see andnud. Uuritakse Ida-Virumaal viimase aasta jooksul elluviidud keskkonnaprojekte SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse abil ja nende mõju kohalike omavalitsuste tegevusele. Tuleks uurida, milliseid projekte on vaja veel ellu viia Eesti keskkonnatasude ja Euroopa liidu abil aastatel 2014

– 2020 Ida-Virumaal. Milliseid tegevusi saaksid kohalikud omavalitsused korraldada looduskeskkonna valdkonnas.

Töös on uuritud SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse projektide andmeid selleks, et välja selgitada, milliseid neist on kasutatud otstarbekalt. Küsitleti ka kohalike omavalitsuste ja vallavalitsuse esindajaid. Huvitav on nende arvamus, kuidas nad hindavad keskkonna olukorda Ida-Virumaal tervikuna tänapäeval? Võttes arvesse Ida-Viru maakonna tugevamaid ja nõrku looduskeskkonna külgi tuleb uurida, milliseid keskkonnakaitselisi meetmeid on vaja veel tulevikus rakendada.

1. ÜLEVAADE TEADUSUURINGUTEST

Keskkonna ja loodusvarade jätkusuutlik haldamine nõuab valdkondadevahelisi ja integreeritud teaduslikke uuringuid. Meie teadmisi kliimast, biosfäärist, ökosüsteemidest ja inimtegevusevahelistest suhetest võiks täiendada. See aitab meil arendada uusi keskkonnatehnoloogiaid, -vahendeid ja -teenuseid. Me peame paremini mõistma selliseid teemasid nagu kliimamuutus ja nendega toime tulema ning leidma keskkonnasõbralikud tehnoloogiad, et oskaksime tulemuslikumalt kasutada nii looduslikke kui inimese loodud ressursse.¹

International Polar Year 2007 – 2009² raames on Euroopa Liidu teadusuuringud rõhutanud edusamme, mis aitavad mõista polaarpiirkondade osa keskkonnas ja kliimamuutustes. Polaarkeskkonna ja kliima raport näitab rohkem kui 60 teadusprojekti tulemusi viimasel kümnel aastal sellistes valdkondades nagu kliima, keskkond ja tervis, looduslikud riskid ja uuringute infrastruktuur. Selle programmi raames oli EPICA projekt. EPICA on rahvusvaheline Euroopa projekt sügava jää südamikpuurimise uurimiseks Antarktikas. EPICA projekt näitab, et süsinikdioksiidi tase on kõrgeim ning tekitab mure kliima soojenemise intensiivistumise pärast tulevikus. Selle projekti eesmärk on saavutada täieliku dokumenteerimise kliima- ja atmosfääri rekord, analüüsides Antarktika jääd. See programm motiveerib kliima ja reageerib suurendada kasvuhoone gaase inimese kasvuks.³

NASA Goddardi kosmoseuuringute instituudis tehtud uurimus näitab globaalse soojenemise põhjusi majandussektorite alusel ning annab ülevaate kliimamuutuste tulevikust. Aastakümneid on teadlased uurinud gaase ja osakesi, mis potentsiaalselt muudavad Maa kliimat. Selle ajaga jõuti järeldusele, et teatud õhus leiduvad kemikaalid püüavad Päikese valguse kinni ning soojendavad sellega kliimat. Uuringu kohaselt muutub kliimat mõjutavate majandusharude paigutus aga aastaks 2100 tunduvalt. Aastaks 2050 saab suurimaks globaalse soojemise põhjustajaks elektritootmine.⁴

---

¹ Seitsmes raamprogramm, keskkond lk 11, http://ec.europa.eu/research/fp7/pdf/fp7-factsheets_et.pdf

² International Polar Year 2007 – 2009 home page <http://www.ipy.org/index.php?/ipy/about/>

³ European science foundation home page: <http://www.esf.org/COORDINATING-RESEARCH/RESEARCH-NETWORKING-PROGRAMMES/LIFE-EARTH-AND-ENVIRONMENTAL-SCIENCES-LEE/COMPLETED-ESF-RESEARCH-NETWORKING-PROGRAMMES-IN-LIFE-EARTH-AND-ENVIRONMENTAL-SCIENCES/EUROPEAN-PROJECT-FOR-ICE-CORING-IN-ANTARCTICA-EPICA-PAGE-1/MORE-INFORMATION.HTML>

⁴ Eesti Füüsika portaal <http://www.fyysika.ee/?p=1679>

Õhureostus on probleem maailmas ja õhureostusega seonduvad keskkonnaküsimused esinevad väga sageli. Suurlinnade elanike jaoks on ilmselt kõige kergemini tuvastatav märk õhu kvaliteedi halvenemise kohta pruunikas udumine.

Euroopas oli teostatud uuring Euroopa õhukvaliteeti aastatel 2002 kuni 2011 aastani the European Topic Centre. Uuringu analüüs hõlmab kuni 38 Euroopa riigis, sealhulgas ELi liikmesriikide ja kolmandate riikidega Euroopa Keskkonnaagentuur.

Selles uuringus käsitleti peamised õhku saastavateks aineteks on: tahked osakesed, süsihappegaas CO₂, vingugaas CO, vääveldioksiid (SO₂), lämmastikoksiidide (NO ja NO₂) plii (Pb) ja benseeni (C₆H₆). Veel on saasteallikad: transport, tööstus, energeetika, põllumajanduslik tegevus.

Uuringu meetodina kasutati: õhukvaliteedi mõõtmise, analüüsi suundumuste hindamine linnaelanike ja mõju ökosüsteemidele ja heitkoguste andmed. Uuring näitas, et kõik eespool saasteaineid on vähendanud temperatuuri keskkond Euroopas. Saasteainete kontsentratsioon atmosfääris on endiselt liiga kõrge. Õhusaaste süveneb taimede kasvu tõttu kokkupuude O₃. Lubatud sisu O₃ täheldati ainult Slovakkias, Iirimaa ja Suurbritannias. Enamus Euroopa rahvastik elab linnapiirkondades, kus on üle õhukvaliteedi standardeid, mis suurendab haigestumise ja enneaegse suremuse. Ajal 2002-2011 aasta heitkoguste vähendamiseks SO₂, CO, ja Pb, mis tõi keskkonna kaasa õhu kvaliteedi parandamiseks.⁵

Kui rääkida Eestis, siis alates 1991aastast õhusaaste on vähenenud 2,5 korda ja SO₂ heitkogustega osakeste vähenes 74% ja 60% võrra ajavahemikul 1990-1999⁶.

Õhureostus on Euroopas probleemne koht. Selle Euroopa regiooni madala sissetulekuga inimestel on suur risk surmadele tänu õhureostusele. Uuringutes käsitlevad teemad: keskkonna ja tervisliku seisundi analüüs.

Uuringutes kasutati järgmiseid andmeid: õhureostuse andmed, sotsiaal ja ökoloogilised andmed ja tervislikud andmed.

Õhuatmosfääri reostuse ja elanikkonna andmeid kasutati 268 regioonis ja 31 riigis perioodil 2004 – 2008.a. Suurim reostus oli 2004 – 2008.a. 86 % Ida-Euroopas ja 98 % Lääne-Euroopa regioonis WHO (The WHO Commission on Social Determinants of Health, Tervist mõjutavate sotsiaalsete tegurite komisjon) resoluudis. Iga aastaga

---

⁵ Air quality status and trends in Europe, Atmospheric Environment, december 2014, pages 376-384 EBSCO andmebaas

⁶ Air Pollution Effects on Terrestrial Ecosystems in Estonia. Journal: Water, Air and Soil Pollution. Date 2001-08-01, EBSCO andmebaas

konsentratsioon langes nendes piirkondades va. 2008.a. Lääne-Euroopa regioonis oli kõige suurem muutus õhureostuse suhtes. 2008.a keskmine tase selles regioonis õhu konsentratsioon oli 19 % madalam võrreldes 2004.a. Ida-Euroopaga oli 9 %. Reostuse tase varasemates Ida-Euroopa piirkondades oli kõige suurem langus 28 %. Keskmine aasta konsentratsioon õhureostusel langes kõikides Ida ja Lääne Euroopas ajavahemikus 2004 – 2008.a. Uuringu käigus tuli välja, et õhu tase paraneb peaaegu kõikides regioonides, keskmine aasta õhukonsentratsioon on WHO andmetel suurem kui peaks olema ja ei ole vahet Ida ja Lääne Euroopas. Madala elutasemega Euroopa linnades ei ole märgata õhureostuse suurenemist. Rikkamates Ida-Euroopa regioonides on õhureostus märgatavalt suurem, kui vaesemates regioonides. Õhureostuse tulemused ei ole erinevad Ida kui ka Lääne Euroopa maades.⁷

Ida-Euroopa on kõige suuremale varude määrdunud pinnase, põhjavee ja teiste keskkonnale kahjulike mõjutegurite poolest. Küsimused, mis on seotud pestitsiididega likvideerimise ja hoiustamisega puudutavad kõiki arenenud riike.

Kõige suurema pestitsiidide varu 83 % asubki Ida-Euroopas. Pestitsiidide matmisalad paiknevadki enamjaolt Poola territooriumil. Suurenenud leviku pestitsiididega tõi kaasa põllumajanduse arenemine aastatel 1996-1970.

Uuringute põhieesmärgiks oli kirjeldada faktoreid, mis mõjutavad ökoloogilisi riske pestitsiidid paiknemist algoritmide koostamist, mis aitaksid väljatuuva enim riskirohkemaid alade paiknemist.

Uuringutes kasutati alljärgnevat meetodeid: kirjanduse analüüs ja süntees, arvutiprogramm (PAPI). Koguseline analüüs, aranzeerimis meetodite ja hindamismeetodit. Keskkonnakaitse riskianalüüsi koostamiseks viidi läbi küsitlus, kus küsitleti 345 respondenti ja kasutati keskkonna alase kirjanduslikke kokkuvõtteid. Küsitletavateks olid spetsialistide grupp, kes olid geograafiliste teadmistega. Respondentide ülesandeks analüüseti oli vaja selgitada pestitsiidide olemasolu, erilised loodus keskkonda mõjutavad riskid ja väljaselgitada objektide kaal. Küsitlus oli läbiviidud 2012. aastal.

Uuringutes olid kasutatud pinnase klassifikatsiooni, geoloogilisi, kliimatilisi, geograafilisi, topograafilisi ja katastri andmeid. Järgmiseks sammuks oli vaja koostada

---

⁷ Particulate air pollution and health inequalities: a Europe-wide ecological analysis
International Journal of Health Geographics 2013, 12:34 , EBSCO andmebaas

riskide olulisuse matriiks. Selleks et seda matriksit väljaheitada tuleb, selle erilise maa ja objekti ökoloogilisi riske mitte suurendada.

Uurimine näitas, et kõrge risk objektide, mis ei olnud puhastatud toksilistest ainetest ja mis ei ole seotud veekogude olemasolust. Mitte kahjulikud objektid, mis asuvad kaugel metsadest ja mis ei ole erilised ei kahjusta ümbruskonda. Tähtis ei ole ainult toksiliste elementide ära võtmine vaid ka monotooring selles piirkonnas kus see asub. Selle ala reostamine võib olla kahjulik nii faunale kui ka inimestele ja veekogudele.⁸

Kui rääkida Eestist, siis siin oli läbi viidud põlevkivi kaevandamise ja töötlemise sotsiaalmajanduslike mõjude hindamine uuring. Uuringu tellis Ida-Virumaa Omavalitsuste Liit ja uuringu valmimist on toetanud Keskkonnainvesteeringute Keskus. Selles uuringus käsetleti põlevkivi kaevandamise ja töötlemise sotsiaal-majanduslikku mõju ajavahemikus 2015–2030. Uuringus keskendutakse peamiselt põlevkivi kaevandamise ja töötlemise piirkondliku mõju analüüsile.

Uuringu meetodina kasutati peamiselt sekundaarseid andmeallikaid: rahvusvahelisi analüüse mäetööstuse mõju kohta ja varasemaid Eestis tehtud analüüse põlevkivitööstuse keskkonnamõju kohta. Arvandmed koguti peamiselt Statistikaameti ja äriregistri andmekogudest ning andmepäringute abil põlevkiviettevõtelt, Keskkonnaministeeriumilt ja Keskkonnainvesteeringute Keskusest. Elanike hinnangute teadasaamiseks tehti ASi Emor kaasabil telefoniküsitlus. Lisaks vesteldi ettevõtjate esindajatega ja kohalike omavalitsuste juhtidega.

Käesoleva uuringu ülesanne oli analüüsida põlevkivi kaevandamise ja töötlemisega kaasnevat mõju põlevkiviettevõtete peamises tegevuspiirkonnas Ida-Virumaal ja kolmes Lääne-Virumaa omavalitsuses (Sõmeru ja Rägavere vallas ja Kunda linnas).

Uuringus jõuti sellistele järeldusele: põlevkivitööstus on väga oluline roll ennekõike piirkonna linnade elanike tööandjana; kui tootmismahd kasvab suurel määral, tekib vajadus lisatööjõu järele peamiselt oskustöölise ja inseneride hulgas, kui aga tootmismahd ei muutu, pole ka uut tööjõuvajadust. Veel Põlevkivi sektori tööjõud vananeb ja arvestades, et võik Ida-Virumaal olla hõivatud umbes kolm neljandikku uut töökohta. Põlevkivi kaevandamise ja töötlemise oluliseks teguriks peetakse

---

⁸ Spatial Conditions of Environmental Risk Posed by Obsolete Pesticides – Case Study of the “Green Lungs of Poland” Area, Pol. J. Environ. Stud. Vol. 23, No. 3 (2014), 763-772, EBSCO andmebaas

keskkonnamuutusi, mis avaldavad mõju inimese tervisele. Põlevkivi kaevandamisel ja tööstuslikul kasutamisel tekib väga suur hulk jäätmeid, millest suur osa on ohtlikud. Kokku moodustab Ida-Virumaal õhkupaisatavate saasteainete heitkogus siiski suure osa kogu Eesti õhusaastest – 2011. aastal sõltuvalt saasteainest 46–97 %⁹.

Kokkuvõttes sooviks tähele panna, et teaduslikud uuringud aitavad parandada ökoloogilisi probleeme ja teevad endale uuteks eesmärkideks ökoloogia parandamiseks.

---

⁹ Põlevkivi kaevandamise ja töötlemise sotsiaalmajanduslike mõjude hindamine. Lõpparuanne 27. juuni 2013 http://www.ivol.ee/download/uuringu_lopparuanne_27062013.pdf

2. KESKKONNAKAITSE KORRALDAMINE

Euroopa Ühenduse tasandil hakati keskkonnaprobleemidega tegelema alles 1970. aastatel.¹⁰ Alates sellest ajast on vastu võetud õigusakte, mis käsitlevad peamiselt reostuse vähendamist miinimumnõuete kehtestamise abil, eriti jäätmehoolduse, veereostuse ja õhusaaste valdkonnas. Õigusaktidest suurema osa moodustavad direktiivid, mis mõjutavad keskkonda. Kehtestatud direktiivid aitavad reguleerida euronorme ja otstarbekamalt kasutada eurotoetusi.

Keskkonnakaitse korraldamine Eestis teostatakse riigi looduskaitsestruktuuridega.

Eestis on peamine looduskaitset reguleeriv seadus Looduskaitseseadus¹¹. Kohalike omavalitsuste üksuste õigusi ja kohustusi keskkonnakaitse valdkonnas sätestavad: maapõueseadus¹², kaevandamise seadus, maaparandusseadus¹³, veeseadus¹⁴, metsaseadus¹⁵ ja keskkonnajärelevalve seadus¹⁶. Kõik need seadused aitavad reguleerida Kohalikke Omavalitsuste üksuste ülesandeid, õigusi ja kohustusi keskkonnakaitse vallas. Samuti aitavad nad reguleerida raha suunamist looduskeskkonna parandamiseks.

2.1 Riigi looduskaitse struktuurid

Keskkonnakaitse korraldamisega tegeleb Keskkonnaministeerium koos oma haldusalas olevate asutustega: Keskkonnainspeksioon, Eesti Keskkonnanuuringute Keskus, Riigimetsa Majandamise Keskus. Keskkonnajärelevalvet teostavad Keskkonnainspeksioon, Maa-amet ja kohalikud omavalitsusorganid¹⁷.

---

¹⁰ Keskkonnaministeeriumi kodune lehekülg: Valdkonnad, keskkonnaharidus, rahvusvaheline taust <http://www.envir.ee/1011404>

¹¹ Looduskaitse seadus § 1 lõige 1.

¹² Maapõueseadus § 1 lõige 1.

¹³ Kaevandamise seadus § 13 lõige 3.

¹⁴ Veeseadus § 3 lõige 2

¹⁵ Metsaseadus § 35 lõige 3

¹⁶ Keskkonnajärelevalve seadus § 3 lõige 1

¹⁷ Keskkonnajärelevalve seadus § 3 lõige 1

Keskkonnainspeksioonil on õigus peatada keskkonda kahjustav ja ohustav tegevus, kui see seab ohtu inimeste elu. Samas teostab järelevalvet looduskeskkonna ja -varade kasutamise üle.¹⁸

Eesti Keskkonnauuringute Keskus kontrollib pinna-, põhja- ja joogivee kvaliteeti, määrab saasteainete sisaldust heitvees ja pinnases, teeb sademetekeemia uuringuid, analüüsib keskkonna-avariidest tingitud reostusi, aga ka toiduainete kvaliteeti.¹⁹

Näidisenä võib tuua Kohtla-Järvel oleva õhuseire jaama, mis kontrollib õhu kvaliteeti linnas.²⁰

Riigimetsa Majandamise Keskus (edaspidi *RMK*) on Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas tegutsev riigitulundusasutus.²¹

Eesti on üks maailma metsarikkamaid riike – metsaga on kaetud ligi pool meie maismaast ehk 2,2 miljonit hektarit. Omakorda umbes 40 % Eesti metsadest kuulub riigile. Neid metsi hoiab, kasvatab ja majandab Riigimetsa Majandamise Keskus. Metsanduslike ülesannete hulka kuulub riigimetsa kaitsmine ja valvamine, uue metsa istutamine ja kasvatamine, metsatööde korraldamine ning puidu müük. RMK hoiab korras metsateid ja kuivendussüsteeme ning jälgib tuleohutust riigimetsades.²²

2.2 Kohaliku Omavalitsuse tegevus keskkonnakaitse valdkonnas

Kohalike omavalitsuste ülesanne on säilitada puhas ja tervislik elukeskkond ning looduskeskkonna hea seisund. Samas vähendada jäätmete koguseid ja soodustada jäätmete taaskasutamist.

Jäätmeseadus kohustab kohalikke omavalitsusi korraldama olmejäätmete vedu oma haldusterritooriumil. Omavalitsus annab jäätmeveo õiguse ja sõlmib selle korraldamise riigihankel edukaks tunnistatud pakkumise teinud isikuga hankelepingu kuni viieks aastaks²³ Jäätmeveo korraldamine kohaldatakse järgmistele jäätmeliikidele:

---

¹⁸ Keskkonnainspeksiooni kodune lehekülg; Keskkonnainspeksioonist <http://www.kki.ee/est/>

¹⁹ Eesti Keskkonnauuringute keskuse kodune lehekülg; Keskkond <http://www.klab.ee/>

²⁰ Eesti Keskkonnauuringute keskuse kodune lehekülg; Projektid, Õhuseire jaam Kohtla-Järvel <http://www.klab.ee/projektid/ohuseire-jaam-kohtla-jarvel/>

²¹ RMK põhimäärus § 1 lõige 1 <https://www.riigiteataja.ee/akt/13141476&leiaKehtiv>

²² Riigimetsa Majandamise Keskuse kodune lehekülg; tegevusvaldkonnad

<http://www.rmkk.ee/organisatsioon/tegevusvaldkonnad>

²³ Korraldatud jäätmeveo rakendamise kord § 6 lõige 2 <https://www.riigiteataja.ee/akt/403112012035>

segaolmejäätmed, suurjäätmed, vanapaber ja kartong, biolagunevad aia- ja haljastusjäätmed.²⁴

Korraldatud jäätmeveo eesmärk on siduda kõik jäätmevaldajad ühtsesse jäätmekäitlussüsteemi, et paraneks kontroll jäätmekäitluse üle. Seeläbi väheneb jäätmete hulk antud haldusterritooriumil.

Kohaliku omavalitsuse soojusmajanduse valdkonna eesmärk on renoveerida soojusvõrkude süsteemi ja leida soojuse alternatiivlikas.²⁵

Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni olukorrast kohaliku omavalitsuse tegevus on seatud eelkõige joogivee kvaliteedi tõstmisele, vee- ja kanalisatsiooniteenuste kättesaadavuse parandamisele ning tervisele ohutu joogivee tagamisele kogu elanikkonnale. Peale selle võib kohalik omavalitsus avaldada kasutatava veekogu ajutise piiramise teate kohalikus või maakondlikus ajalehes ja võimalusel ka muudes kohalikes massiteabevahendites vähemalt nädal enne ajutise piirangu kehtestamist²⁶. Kohalikul omavalitsusel on õigus elanike olmevajaduste rahuldamiseks erakorraliste asjaolude (loodusõnnetus, veeavarii) puhul piirata joogivee kasutamist tootmises.²⁷

Maapõueseadus annab kohalikele omavalitsustele õiguse mitte nõustuda üldgeoloogilise uurimistöö loa ja uuringuloa ning kaevandamisloa andmisega. Vastavalt metsaseadusele, et ennetada metsatulekahju, on kohalikul omavalitsusel õigus teatada keeldudest kohalikus või maakonnaajalehes ja ka muudes kohalikes massiteabevahendites.²⁸

2.3 Looduskaitse toetamine struktuurifondide abil

Toetusfondide abil viiakse ellu looduskeskkona projekte, mis võimaldavad hea keskkonnaseisundi saavutamisele. Eesti liitumine Euroopa Liiduga on andnud võimaluse kasutada Euroopa Liidu fondide toetusi, Euroopa Liidu regionaalpoliitika raames.²⁹

---

²⁴ Korraldatud jäätmeveo rakendamise kord § 1 <https://www.riigiteataja.ee/akt/403112012035>

²⁵ Kohtla-Järve linna arengukava 2007 – 2016, lk 71 <http://www.kjnk.ee/KONCOVKI/doc/K-Jarve%20arengukava.pdf>

²⁶ Veeseadus § 7 lõige 5

²⁷ Veeseadus § 14 lõige 6

²⁸ Metsaseadus § 35 lõige 3

²⁹ Euroopa Liidu Struktuuritoetusi kodune lehekülg, mis on struktuuritoetus: Euroopa Liidu regionaalpoliitika 2007-2013 <http://www.struktuurifondid.ee/euroopa-liidu-regionaalpolitika/>

Euroopa Liidu regionaalpoliitika elluviimiseks jagatakse liikmesriikidele struktuuritoetust, mida pakuvad erinevad fondid. Euroopa Regionaalarengu Fond ja Euroopa Sotsiaalfond on struktuurifondid, neile lisandub Ühtekuuluvusfond.³⁰ Regionaalpoliitika edendamise investeerib Euroopa Komisjon märkimisväärselt suuri summasid. Eestile oli aastatel 2007 – 2013 struktuuritoetusena ette nähtud kokku 3,40 miljardit eurot.³¹ Ida-Virumaal on Ühtekuuluvuspoliitika raames 2007-2013 enim toetust saanud veemajanduse infrastruktuuri arendamine. Toetuste kogusumma oli 284 855 307 miljonit eurot, projektide arv 760.³²

Eelarveperioodil 2014-2020.a on Eestil võimalik saada 5, 913 miljardit eurot toetust.³³ Fookuses on puhas ja mitmekesine looduskeskkond ning loodusressursside tõhus kasutus. Prioriteetsed suunad aastatel 2014-2020 on energiatõhususe valdkond ja roheline infrastruktuur.

Euroopa Liidu fondidest raha taotlemisel on oluline silmas pidada, et raha antakse vaid tingimusel, et abi soovijad annavad projekti elluviimiseks ka omapoolse rahalise panuse. Taotleja enda rahalise panuse ehk omafinantseeringu määr projekti kogumaksumusest jääb enamasti 10% ja 80% vahemikku. Omafinantseeringu suurus oleneb sellest, kas abi taotleja on mittetulundusühing, omavalitsus või äriühing ning kas tegu on kasuliku või ühiskondliku projektiga.³⁴

Ida-Virumaal on ellu viidud väga palju projekte looduskeskkonna parandamiseks läbi Ühtekuuluvusfondi. 2009. aastal oli kõige tähtsam projekt Kohtla-Järve põlevkivitööstuse poolkoksi prügila sulgemine.³⁵ Alates 2009. aastast osaleb Kohtla-Järve Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi suurprojektis „Kohtla-Järve piirkonna veevarustussüsteemide rekonstrueerimine“ ning tänaseks päevaks on juba osa eelpool nimetatud probleemidest lahendatud. On ulatuslikult rekonstrueeritud olme- ja

---

³⁰ Euroopa Liidu Struktuuritoetusi kodune lehekülg, mis on struktuuritoetus: Euroopa Liidu regionaalpoliitika 2007-2013. <http://www.struktuurifondid.ee/mis-on-struktuuritoetus/>
<http://www.struktuurifondid.ee/uhtekuuluvusfond/>

³¹ Euroopa Liidu Struktuuritoetusi kodune lehekülg, mis on struktuuritoetus: Euroopa Liidu regionaalpoliitika 2007-2013. <http://www.struktuurifondid.ee/euroopa-liidu-regionaalpolitika/>

³² Euroopa Liidu Struktuuritoetusi kodune lehekülg: Mis on tehtud, struktuuritoetuse kasutamise statistika regiooniti <http://www.struktuurifondid.ee/struktuuritoetuse-kasutamise-statistika-regiooniti/>

³³ Euroopa Liidu Struktuuritoetusi kodune lehekülg, mis on struktuuritoetus: Euroopa Liidu toetused 2014 - 2020. <http://www.struktuurifondid.ee/el-toetused-2014-2020/>

³⁴ Euroopa Liidu Struktuuritoetusi kodune lehekülg. Kuidas saada toetus.

³⁵ Kohtla-Järve linna jäätmekava 2012-2017, lk 29

sademevee kanalisatsiooni trassid.³⁶ Käesoleval ajal on plaan ehitada Ühtekuuluvusfondi abil Narvas 2015.a kevadeks uus veepuhastusjaam ning rekonstrueerida terve Narva linna vee- ja kanalisatsioonisüsteem.³⁷

Ida-Virumaal on ka suhteliselt palju looduskaitsealasid ja looduskaitsealuseid objekte. Euroopa Regionaalarengu Fondi abil Narvas parandatakse ja uuendatakse Narva linna haljastust ja parke, Joaoru-Lipovka suplusala ja rannahoone. Veel Narva Äkkeküla Spordirajatiste juurde loodud Loodus- ja matkarada, kuhu lisatud piknikukohad.³⁸ Või Narva-Jõesuu Heleda Pargi puhkealaks väljaehitamine. Veel Kohtla-Järvel heakorrastatud rahvapark ja rekonstrueeritud linnakeskus. Samas Toila Oru pargis rekonstrueeritud tänavavalgustus, teostatud jõgede ja ojade eesvoolude puhastamine Euroopa Liidu Struktuurfondide abil.³⁹

Euroopa Regionaalarengu Fond (*inglise keeles European Regional Development Fund, lühidalt ERF*) pakub liikmesriikidele toetust, et ühtlustada erinevate piirkondade arengut ning tugevdada majanduslikku ja ühiskondlikku sidusust Euroopa Liidus⁴⁰.

Keskkonnasektoris on peamisteks valdkondadeks looduskaitse ja keskkonnahariduse infrastruktuur, järelevalve ja seire arendamine, hädaolukordadeks valmisoleku parandamine ning taastuveneergetika.⁴¹ Aastatel 2007-2013 on Ida-Virumaale jõudnud regionaalarengu toetusi ligikaudu 58 miljoni euro ulatuses, sellest ligi 52 miljonit struktuuritoetuse vahenditest. Toetatud on ettevõtlusalasid, turismi- ja vaba aja veetmise objekte, lasteaedu, koole ja muid objekte.⁴² Näiteks Euroopa Regionaalarengu Fond koos Kohtla-Nõmme vallavalitsustega toetavad projekti „Kohtla Kaevanduspargi väljaarendamine“. Projekti käigus viiakse läbi Kohtla Kaevanduspargi uue külastuskeskuse ja vaatetorni rajamine, promenaadiraja ehitamine.⁴³

---

³⁶ Kohtla-Järve linna arengukava 2007-2016, lk 43

³⁷ Narva Vesi kodune lehekülj: <http://www.narvavesi.ee/59est.html> , üldinfo.

³⁸ Narva Linna 2013 eelarve <http://web.narva.ee/files/6517.pdf>

³⁹ Toila valla arengukava 2014 – 2020, lk 10
http://toila.kovtp.ee/documents/1433797/1515634/arengukava_2014-2020_kinnitatud_26.02.2014.pdf/fb883da4-79b8-4bcd-b744-e6e205e8511e

⁴⁰ Euroopa Liidu Struktuuritoetusi kodune lehekülj, mis on struktuuritoetus: Euroopa Regionaalarengu Fond <http://www.struktuurifondid.ee/euroopa-regionaalarengu-fond/>

⁴¹ SA Keskkonnainvesteeringute keskus kodune lehekülj www.kik.ee: rahastusallikat, Euroopa liidu toetused 2007-2013.

⁴² Euroopa Liidu Struktuuritoetusi kodune lehekülj : Uudised <http://www.struktuurifondid.ee/uudised/>

⁴³ Kohtla kaevanduspark kodune lehekülj: projektid <http://kaevanduspark.ee/projektid/>

SA Eestimaa Looduse Fond (ELF) on valitsusväline, nii poliitiliselt kui ka majanduslikult sõltumatu keskkonnakaitseorganisatsioon. ELFil on tegevuse jooksul tekkinud palju koostööpartnereid keskkonnaühenduste seas.⁴⁴

Ida-Virumaal on asustatud erinevate linnu- ja loomaliikidega, millest üks haruldusi on lendorav. Eestimaa Looduse Fondi poolt Ida-Virumaal on olemas projekt „Lendoravale”.⁴⁵ Lendorava projekt seisab hea selle eest, et lendoravate elukohad säiliks. ELF on uurinud ja uurib edaspidi lendoravatele sobivaid metsi eelkõige praegu teadaolevate ja lendoravate varasemate esinemiskohtade ümbruses. Kogutud raha eest ELF ostab lendoravate jälgimiseks vajalikku tehnikat ja korraldab Ida-Virumaal lendoravate elupaikade väljaselgitamiseks vajalikke uuringuid. Samas „Teeme Ära“ talgupäeva korraldasid Eestimaa Looduse Fond, mille raames oli heakorrastatud laste mänguväljakuid, haljastatud ja prügikorristatud elurajoonid, metsaparki. Näiteks Kiviõli Seikluskeskuse terviseraja korrastamine, Narva linna jõepromenaadi või Narva Äkkeküla⁴⁶ Spordirajatiste juurde loodud Loodus- ja matkarada, kuhu praegu lisatakse piknikukohad, kus saaks kasutada oma perega looduskeskkonda oma puhkuseks või tervise parandamiseks.

Maaelu ja Põllumajanduse Arengu Fond tegeleb põllumajanduse ning sellega seotud maaelu ja maapiirkondade arengu aspektidega. Ida-Virumaal selle fondi abil rekonstrueeritud Valaste joa vaateplatvorm. Vaateplatvormil on joa vaatamängud nauditavad eelkõige talvel. Kuid 2010.a sügisel suleti Valaste vaateplatvorm ohtlikkuse tõttu. Projekti elluviimine on vajalik, et tulevikus oleks võimalik eksponeerida valaste juga ja olevaid looduslike väärtusi.⁴⁷

2.4 SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse tegevus

Keskkonnainvesteeringute Keskus toetab keskkonnatasudest laekunud rahast keskkonnaseisundi hoidmisele, loodusvarade taastootmisele ning keskkonnakahjustuste heastamisele suunatud keskkonnaprojekte⁴⁸.

---

⁴⁴ Eestimaa looduse kaitse kodunelehekülj, ELF-i lugu <http://www.elfond.ee/et/elfi-lugu>

⁴⁵ Help kodune lehekülj: <http://www.help.ee/lendoravale/>

⁴⁶ Teemeära kodune lehekülj : <http://talgud.teemeara.ee/events/akkekula>

⁴⁷ Maamajanduse infokeskuse kodune lehekülj : <http://www.maainfo.ee/index.php?id=4&rid=1031&page=3302&>

⁴⁸ Keskkonnaprojektide rahastamine AS Keskkonnainvesteeringute Keskuse kaudu http://www.environmental-auditing.org/portals/0/auditfiles/est_f_est_1eicf.pdf

Keskkonnainvesteeringute Keskus asutati sihtasutusena keskkonnakasutusest laekuva raha kasutamise seaduse ja selle muutmise seaduse alusel Rahandusministeeriumi haldusalas 2000. aasta maikuus.⁴⁹ Keskkonnainvesteeringute Keskus esindus avati Ida-Viru maakonnas 2005. aastal⁵⁰, mis võimaldab läbi viia looduskeskkonna projektid valdkonna arengule.

Keskkonnainvesteeringute Keskus jaotab keskkonnatasude seaduse alusel riigieelarvesse laekunud raha keskkonnaprogrammi kaudu.

Tegevuse koordineerimiseks on keskkonna programmile loodud kümme erinevat alamprogrammi.⁵¹

- Veemajanduse programm
- Jäätmekäitluse programm
- Keskkonnakorralduse programm
- Metsanduse programm
- Kalanduse programm
- Looduskaitse programm
- Keskkonnateadlikkuse programm
- Atmosfääriõhu kaitse programm
- Merekeskkonna programm
- Maapõue programm

Keskkonnatoetusi jagab Keskkonnaministeerium läbi SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse.⁵² Keskkonnainvesteeringute Keskusi toetusi ja laene rahastatakse neljast allikast: Eesti Vabariigi keskkonnatasudest, Euroopa Liidu struktuurifondidest, osa Euroopa Investeeringuspanga (EIB) laenust Eesti riigile ja Eesti CO2 kvoodimüügist (tuntud ka „Roheline investeeringuskeem“ nime all).⁵³

---

⁴⁹ SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse kodune lehekülg, www.kik.ee ajalugu

⁵⁰ SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse kodune lehekülg, www.kik.ee ajalugu

⁵¹ SA Keskkonnainvesteeringute keskus kodune lehekülg www.kik.ee keskkonnaprogramm

⁵² Euroopa Liidu Struktuuritoetusi kodune lehekülg: Toetatavad valdkonnad, Keskkonnahoid <http://www.struktuurifondid.ee/keskkonnahoid/>

⁵³ SA Keskkonnainvesteeringute keskus kodune lehekülg www.kik.ee rahastus allikad

Toetuse taotlejaks võivad olla kohaliku omavalitsuse üksused, äriühingud, keskkonnakaitsega tegelevad asutused või avalik-õiguslikud juriidilised isikud.⁵⁴

Keskkonnainvesteeringute Keskuse eesmärgiks on keskkonnakasutamisest laekuva raha sihtotstarbeline paigutus loodusressursside taaskasutamisse ja keskkonnaprobleemide lahendamisele ning seeläbi hoida riigi tervet elukeskkonda ja soodustada jätkusuutlikku arengut.⁵⁵

---

⁵⁴ SA Keskkonnainvesteeringute keskus kodune lehekülg , taotlejale, avatud voorud <http://kik.ee/et/avatud-voorud>

⁵⁵ Vikipeedia http://et.wikipedia.org/wiki/Keskkonnainvesteeringute_Keskus

3. IDA-VIRUMAA KOHALIKE OMAVALITSUSTE PRIORITEEDID KESKKONNAKAITSE VALDKONNAS

Kohalike omavalitsuste üksuste õigusi ja kohustusi keskkonnakaitse valdkonnas sätestavad nende arengukavad. Omavalitsuste prioriteedid keskkonna valdkonnas on välja toodud nende jäätmeäitluse arengukavas.

Uurides Ida-Virumaa arengustrateegiat aastatel 2005 – 2013, saab järeldada, et kohaliku omavalitsuse peamised prioriteetsed suunad olid endiselt saastuse vähendamine, põhjaveevarude parem kasutamine ja kaitse, pinnaveekogude kaitse, veevarustussüsteemide rekonstrueerimine ja renoveerimine (Kohtla-Järve, Sillamäe, Sonda, Toila), Kohtla-Järve ja Narva reovee puhastamine, õhukaitse (puhastusseadmete ehitamine, säästlikumad tehnoloogiad).⁵⁶ Samas on Ida-Viru maakonna arengukava 2014 – 2020 eesmärgiks, et Ida-Virumaa loodusressursse kasutataks tõhusalt ning taastuvate ressursside kasutamine oleks jätkusuutlik.⁵⁷

Ilmselt avaldab Ida-Virumaa looduskeskkonnale tugevat mõju põlevkivikeemiatööstuse areng. Kohalik keemiatööstus mõjutab negatiivselt loodust: õhu saastamine ja vee reostamine ning jäätmete hulga kasvamine. Ida-Virumaal ladustatakse üle 60 % tekkivatest jäätmetest prügilatesse ja millest suur osakaal on eelkõige tööstusjäätmetel.⁵⁸

2009. aastal tehti Keskkonnaministeeriumi taotluse alusel SA KIK poolt rahastamisotsus Kohtla-Järve põlevkivitööstuse poolkoksi prügila sulgemiseks. Prügilate sulgemise eeldatav maksumus on ligikaudu 28,9 miljonit eurot. Kohtla-Järve ja Kiviõli poolkoksi ladestused pidid olema likvideeritud 2013. aastaks.⁵⁹

Viimasel ajal planeeritakse teha palju töid Tehnilise infrastruktuuri valdkonnas, tahetakse rekonstrueerida linna veevarustussüsteemi ja kanalisatsioonivõrgu puhastusseadmeid ning varustada elanikkonda kvaliteetse joogiveega. Soojusmajanduse

---

⁵⁶ Ida-Virumaa arengustrateegia 2005-2013, 4.6 muud tegevussuunad

⁵⁷ Ida-Viru maakonna arengukava 2014 – 2020 lk 35

http://axis.ivmv.ee/mv_kodulehe_failid/failid/204749/Ida-Viru%20maakonna%20arengukava%202014-2020.pdf

⁵⁸ Kohtla-Järve linna jäätmekava 2012 - 2017, lk 16 <http://www.kohtla-jarve.ee/uploads/documents/keskkonnakaitse/jaatmekava.pdf>

⁵⁹ Kohtla-Järve linna jäätmekava 2012-2017, lk 29

valdkonna eesmärgiks on renoveerida soojusvõrkude süsteem ja leida soojuse alternatiivlikas. Narvas, Kohtla-Järvel, Sillamäel, Narva-Jõusuus on olnud palju tööd seoses projektiga „Linna veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine“. Saab öelda, et 2012. – 2013. aastal tegelesid kohalikud omavalitsused enim vee- ja jäätmemajanduse küsimustega.

Peamised keskkonna-alased prioriteedid oli juba varem: saastatuse vähendamine, veevarustussüsteemide rekonstrueerimine, põllumajandusreostuse vähendamine ja optimaalse jäätmete käitlusesüsteemi korraldamine. Uue arengukava perioodi jooksul 2014 - 2020 toimuvad muudatused põlevkivi kaevandamises ja töötlemises. Lisanduvad uued kaevandamisalad, kus hakkab rakenduma säästlik tootmine. Veel on plaanis energisäästlike hoonete rajamine.⁶⁰

Kui rääkida kohalike omavalitsuste kohustusest looduskeskkonnakaitse valdkonnas, siis need on: teostada keskkonna järelvalvet oma haldusterritooriumil; korraldada jäätmete sortimist; põhjendatult väljastada või mitte väljastada kaevandamislubasid, reguleerida vee kasutamist, s.h vajadusel viia sisse piiranguid veevariide ja –reostuste puhul; likvideerida omavolilisi prügilaid.

Kohalik omavalitsus vastutab loodusressursside (maa, mets ja veekogud) kasutamise ja jäätmemajanduse korraldamise eest.⁶¹

---

⁶⁰ Ida-Viru maakonna arengukava 2014 – 2020 lk 35
http://axis.ivmv.ee/mv_kodulehe_failid/failid/204749/Ida-Viru%20maakonna%20arengukava%202014-2020.pdf

⁶¹ Siseministeeriumi kodune lehekül: kohalik omavalitsus, ülesanded
<https://www.siseministeerium.ee/5979/> 15.01.2014

4. IDA-VIRUMAA KOHALIKU OMAVALITSUSE TEGEVUS LOODUSKESKKONNA PARANDAMISEKS

Ida-Viru maakonnas on 5 omavalitsuslikku linna, 2 vallasisest linna, 1 alev, 14 alevikku ja 208 küla. Ida-Virumaa majandusel on Eestis üleoluline koht – siin toodetakse peaaegu kogu Eestis tarbitav elektrienergia.⁶²

Suured maakonna ettevõtted asuvad Narva, Sillamäe ja Kohtla-Järve lähedal, sest sellepärast lõputöös soovin läbi vaadata kohaliku omavalitsuse tegevus looduskeskkonnaküsimustes.

Vaadeldes Kohtla valla tegevust keskkonnaküsimustes, saab öelda, et vald hoolitseb oma looduskeskkonna eest ja tegeleb sellega pidevalt. Valla elanikud viskavad sageli loodusesse probleemset prügi: autoosi, vanu rehve ja muid ohtlikke jäätmeid. Paljude eramajade omanikud eelistavad köögi- või aiajäätmete kompostimise asemel nende matmist või viskamist loodusesse. Kohtla vallas on ohtlikud jäätmed võimalik toimetada Kohtla vallas Järve külas asuvasse ohtlike jäätmete kogumispunkti.

Kohtla vallavalitsus lahendus sellisele probleemile on järgmine: kõigile hoonete või territooriumite omanikele teha kohustuseks omada jäätmekäitluslepingut jäätmekäitlusettevõttega. Samas tõhustada kontrolli jäätmete käitlemise üle. Jäätmete sorteerimise ja taaskasutamise suunamise tõhustamiseks tuleb korraldada selgitustööd elanike seas, selgitada, kuidas töötab jäätmete kogumisüsteem. Selgitustöö läbiviimine elanikkonna hulgas annab kindlasti märkimisväärseid tulemusi ning sellega paraneb jäätmete sorteerimistase.⁶³

Samas on Järve küla elamud ühendatud Kohtla-Järve linna veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemidega, kus on väga palju probleeme. Järve küla vee ja kanalisatsioonitrasse haldab AS Järve Vesi. Tulevikus planeeritakse rajada ühiskanalisatsioon ja viia asumite elanike joogivesi vastavusse Euroopa Liidu Joogivee raamdirektiivi nõuetele.⁶⁴ Rahastamise osas on planeeritud katta 80% projekti maksumusest Euroopa Liidu struktuurifondidest ja 20 % valla omafinantseeringust.

---

⁶² <http://www.stat.ee/ppe-ida-viru-maakond>

⁶³ Kohtla valla jäätmekava 2009 – 2016 lk 24, <http://www.kohtlavv.ee/failid/jaatmekava%202009-2016.pdf>

⁶⁴ Kohtla valla ühisveevarustuse ja kanalisatsiooni arengukava 2012 – 2014
<http://www.kohtlavv.ee/failid/YVK%202012-2024.pdf>

Vaadeldes Narva linna kohaliku omavalitsuste tegevust viimase aasta jooksul, võib öelda, et väga palju muudatusi on tehtud linna tehnilises infrastruktuuris. 2015.a kevadeks peab valmima uus veepuhastusjaam. Tööd viiakse läbi Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi poolt kaasrahastatava projekti “Narva vee- ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine” raames ja neid finantseeritakse kolmest rahastusallikast: Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondist 64,44 %; Narva linna eelarvest 25 % ja „Narva Vesi“ firma poolt 10,56 % Veepuhastusjaama projekteerimis- ja ehitustööde eesmärgiks on Narva linna veepuhastusjaama rekonstrueerimine selliselt, et narvalased saaksid tarbida nõuetele vastavat, kvaliteetset, joogikõlbulikke ja inimtervisele ohutut joogivett.⁶⁵

Sillamäe linna territooriumil on erinevatel aastatel tehtud õhukvaliteedi seiret ja linna välisõhu kvaliteet on vähesel määral mõjutatud ka Eesti Energia Narva Elektrijaamadest, AS Balti Elektri jaama ja Eesti Elektri jaama ning Eesti Energia Õlitööstuse tegevuse käigus emiteeritavatest saasteainetest. Õhuseire põhieesmärgiks on õhu koostise, kvaliteedi ja nende muutuste määramine ja jälgimine, et teha kindlaks, prognoosida ja ennetada võimalikku kahjulikku mõju inimeste tervisele ja nende elukeskkonnale.⁶⁶

Väga tähtis projekt oli Sillamäe endise radioaktiivsete jäätmete hoidla sulgemine, mis algas 1998. aastal ning lõppes 2008. aastal. Sillamäe jäätme hoidla saneerimisprojekti algatas Eesti riik koos AS-ga Silmet Grupp 1997.a.⁶⁷ Veel esitasid Sillamäe linnavalitsus ja tema tütarettevõtte AS Sillamäe-Veevõrk 2008.aastal Keskkonnainvesteeringute Keskusele taotluse projekti „Sillamäe linna veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine” realiseerimiseks. Projekti realiseerimise periood on aastatel 2009-2014 ja kogumaht on 16 012 953 eurot. Projekti põhiülesandeks on Sillamäe linna kvaliteetse joogivee ja maagaasiga varustamine ning reovee puhastamine.⁶⁸

Samas kui rääkida Kohtla-Järve linnavalitsusest, siis on olemas suur probleem Oru linnaosas kvaliteetse joogiveega. Hetkel joogivees on benseeni, tolueni ja fenoolide

---

⁶⁵ Narva Vesi kodune lehekülg: <http://www.narvavesi.ee/59est.html> , üldinfo.

⁶⁶ Sillamäe välisõhu pidevseire programm, lk 4

⁶⁷ Keskkonnatehnoloogija ja jäätme käitluse ettevõtte kodune lehekülg: Projektid.

<http://www.ecosil.ee/index.php?page=7&>

⁶⁸ AS Sillamäe veevõrk, lähteülesanne nr 6. „ Sillamäe linna veevarustus-ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine ” <http://www.silveevark.ee/files/LU6TrassiderekII.pdf>

sisaldus lubatud piirväärtustest oluliselt suurem. Selle probleemi lahendamiseks KIK nõukogu otsustas toetada Kohtla-Järve Oru linnaosa veevarustuse ja reoveepuhastuse rekonstrueerimist 1 miljoni euroga. Keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannuse sõnul tehti kiireloomuline otsus, sest Oru linnaosa veekvaliteet on nii halb, et kohalik veeettevõtte peab tarnima inimestele joogivett paakautodega. Projekt valmib 2015. aasta lõpuks.⁶⁹ Oru elanikud saavad tänu projektile kvaliteetse joogivee ning kaasaegse reoveekäitluse.

Kokkuvõtteks võib öelda, et Kohaliku omavalitsuse tegevust looduskeskkonna probleemide lahendamisest viimase aasta jooksul tõsisist tähelepanu pööratud linna haljastusele, olemasolevate veekogude renoveerimisele, jäätmehooldusele, sealhulgas radioaktiivseid ja ohtlikke keemilisi aineid sisaldava prügi sorteerimisele ja nende kogumispunktide loomisele.

Käesoleva diplomitöö uuringu eesmärk on välja selgitada, kuidas on Kohalikud (kohalikud) omavalitsused kasutanud SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse võimalusi ning ka omafinantseeringuid keskkonna parandamiseks Ida-Virumaal ning milline on rahaliste vahendite vajadus eelseisvatel aastatel.

Selle eesmärgi täitmiseks teostatatud ülevaate, kuidas rahastati ja kui palju taotlusi esitati keskkonnaprogrammidele Ida-Virumaal ajavahemikul 2005 – 2014 ning milliseid projekte on ellu viidud. Töös on kasutatud projektide andmeid SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse andmebaasist. Lisaks veel millised Euroopa Liidu fondid toetavad rohkem projekte Ida-Virumaal looduskeskkonna valdkonnas. Samas uuritud kohalike omavalitsuste rahakasutust 2012. ja 2013.aastal keskkonnakaitse kuludeks kõikides Ida-Virumaa valdades ja kohalikes omavalitsustes. Milliseid looduskeskkonna projekte oli tehtud Ida Virumaal SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse kaudu ja kus teostatakse rohkem looduskeskkonna projekte Ida-Virumaal. Lisaks Kohalike omavalitsuste tegevused looduskeskkonna valdkonnas ja nende perspektiive. Uuritud Euroopa Liidu järgmise struktuurperioodi perspektiive ning milliseid projekte kavandatakse ellu viia Kohalike omavalitsuste ja Vallavalitsuste poolt Ida-Virumaal aastatel 2014 – 2020.

---

⁶⁹ SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse kodune lehekülg, www.kik.ee Uudised :<http://kik.ee/et/uudised/riik-toetab-oru-linnaosa-veevarustuse-korrastamist-miljoni-euroga>

Uuringu käigus oli küsitatud Ida-Virumaa Kohalike omavalitsuste ja Vallavalitsuste esindajaid. Töö uurimuslikus osas kasutatud avalikke dokumente, mis iseloomustavad kohalike omavalitsuste tegevust ja Ida-Virumaa omavalitsuste prioriteete keskkonna valdkonnas, milliseid probleeme nad näevad ja mida lahendavad.

Ida-Virumaa keskkonnaseisundi ja keskkonnakaitse riskide iseloomustamisega läbi keskkonnakaitse tõhustamise ja keskkonnasaaste vähendamise on olnud Ida-Virumaa üheks tähtsamaks prioriteetseks teemaks juba alates iseseisvusaja algusest.⁷⁰ Ida-Virumaa maakonnas on suured tööstustraditsioonid – siin asub enamuse Eesti tööstus- ja energeetikavõimsustest ja siin toodetakse 16 % kogu Eesti tööstustoodangust.⁷¹ Kõik keskkonda enim mõjutavad tegurid on Ida-Virumaal (energeetika, kaevandamine, keemiatööstus, jääkreostus). Tänapäeval rakendatakse rohkem keskkonnasäästlikke tehnoloogiaid. Möödunud aastatest on siiski jäänud jäljed ja suurimad keskkonnaprobleemid Ida-Virumaal on seotud põlevkivitööstusega, kuna põhjavee taseme alanemine mõjutab vee kvaliteeti selliselt, et teatud põhjaveekihtide vett ei saa enam joogiks kasutada. Peale selle on suured riskid seotud vanadesse kaevandustesse jäänud amortiseerunud tehnikaga, mis ei võimalda jälgida kaasaegseid keskkonnanõudeid. Samas on õhuprobleemid eelkõige seotud ettevõtetega, kes töötlevad põlevkivi või kellel on suuri põletusseadmeid. Õlitootmisega tekivad välisõhu saaste probleemid, eeskätt fenooliga kui spetsiifilise saasteainega, samuti süsivesinike, vesiniksulfiidi ja vääveldioksiidiga.

Joogiveevarustussüsteemide rekonstrueerimine on vajalik, kuna torustikud on väga vanad. Ida-Virumaa tekib ohtlikke jäätmeid üle 90% vabariigijäätmete üldkogusest ja see on paratamatu senikaua, kuni toimub põlevkivi suuremahuline kaevandamine, põletamine ja õli tootmine.⁷²

---

⁷⁰ Ida-Virumaa arengustrateegia 2005-2013, muud tegevussuunad

⁷¹ Ida-Virumaa arengustrateegia 2005-2013, ettevõtlus ja infrastruktuur lk 9

⁷² Ida-Virumaa arengustrateegia 2005-2013, keskkond

http://axis.ivmv.ee/mv_kodulehe_failid/failid/204823/Ida-Virumaa%20arengustrateegia%202005-2013.pdf

Ida-Virumaa suurimad jäätmetekitajad:⁷³

- AS Viru Keemia Grupp
- Kiviõli Keemiatööstuse OÜ
- Narva Elektriijaamad
- Estonia kaevandus

Kohalike omavalitsuste tegevus keskkonna parandamiseks on välja toodud nende arengukavas, majandusaasta aruannetes ja jäätmekäitluse arengukavas ning ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arengukavas. Kõikide nende dokumentide alusel töös on uuritud, mis oli tehtud Ida-Virumaal looduskeskkonna valdkonnas viimasel ajal ja mis kasu toob see meie regioonidele.

4.1 Kohalike omavalitsuste keskkonnavalased investeeringud

Viimasel ajal on väga palju investeeritud looduskeskkonda ning teostatud mitmeid projekte Kohalike (kohalike) omavalitsuste abil nende haldusterritooriumil.

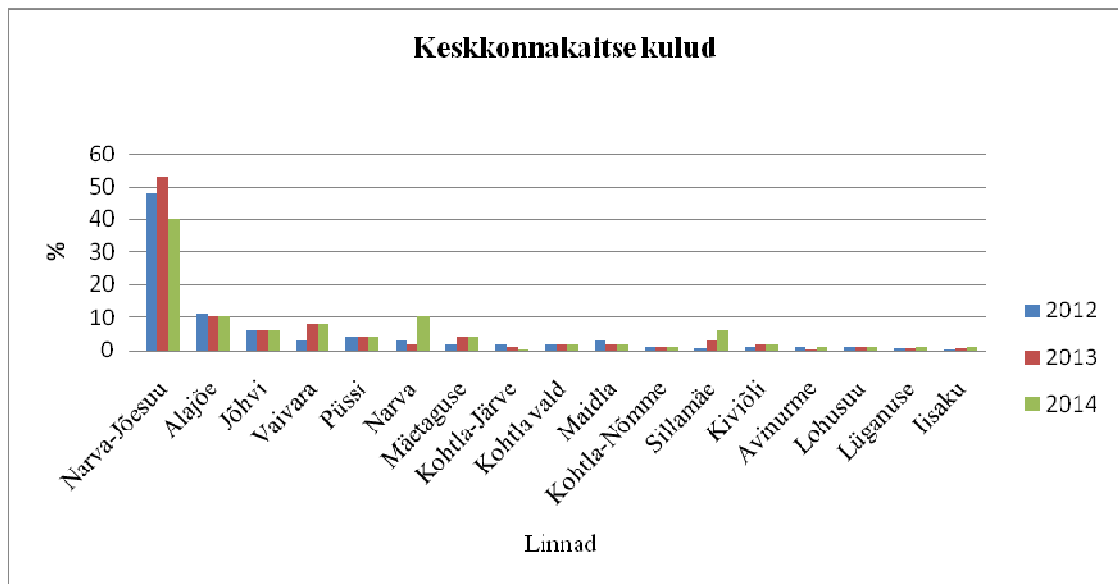
Kord aastas, sügisel, kinnitab Riigikogu järgneva aasta riigieelarve ning kohalikud omavalitsused kinnitavad oma eelarved. Valla- või linnaeelarve koosneb eelarveaasta tuludest, kuludest ja finantseerimistingutest.⁷⁴

Uurides kohalike omavalitsuste raha kasutamist, olen uurimistöös kasutanud 2012. 2013 ja 2014.aasta keskkonnakaitse kulude andmeid kõikidest Ida-Virumaa valdadest ja kohalikest omavalitsustest (vt. Lisa 1). Andmed on toodud joonisel 1.

---

⁷³ Riigi Jäätmekava 2014-2020 lk 18. https://valitsus.ee/sites/default/files/content-editors/arengukavad/riigi_jaatmekava_2014-2020.pdf

⁷⁴ Valla- ja linnaeelarve seadus § 2 lõige 1

Joonis 1. Keskkonnakaitse investeeringute ülevaade ajavahemikul 2012-2014.a

Vastavalt andmetele saab öelda, et kõige rohkem kulutatakse keskkonnakaitsele raha Narva-Jõesuus. Hetkel on jäätmekäitluses Narva-Jõesuus probleemiks prügi ladustamine metsa alla ja mujale ebaseaduslikesse paikadesse. Olulisemaks probleemiks on muuli taastamine, et tagada liivaranna säilimine. Samas investeeritakse ühtekuuluvusfondi raames Narva-Jõesuu linna kanalisatsiooni- ja joogiveetorustikesse.

Alajõe valla viimase aasta suurimaks investeeringuks on ühisvee- ja kanalisatsiooni projekt, sest Alajõe vallas puudub ühtne veevarustus ning kanalisatsioon. Vett võetakse erapuurkaevudest, reovesi kogutakse kas kogumispaakidesse või lastakse lihtsalt loodusesse.⁷⁵

Narvas on olnud palju tööd seoses projektiga „Narva linna veepuhastusjaama ja Narva linna veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine”, kus projekti elluvijaks oli AS Narva Vesi.

Kõike seda arvesse võttes saab öelda, et 2012. – 2014. aastatel tegelesid kohalikud omavalitsused enim vee-ja jäätmemajanduse küsimustega, sest hetkel laekuvad suured investeeringud just selles suunas, mis on ootuspärane, kuna raamdirektiivi üldine eesmärk on saavutada 2015. aastaks kõigis veekogudes “hea seisund”. Järve Biopuhastuse tootmisdirektori Andra Pärnamäe sõnul (vt. Lisa. 2) vee kvaliteet Kohtla-

⁷⁵ Alajõe Valla arengukava 2012-2020 lk 24

Järvel, Jõhvis, Püssis ja Kiviõlis, on paranenud hüppeliselt alates juunist 2012, kui valmisid uued veetöötusjaamad. Vaatamata sellele on probleem jätkuvalt olemas ja tulevikus planeeritakse teha investeeringud Oru linnaosas, Kohtla-Nõmmel ja Kukrusel.

4.2 Looduskeskkonna parandamine SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse kaudu

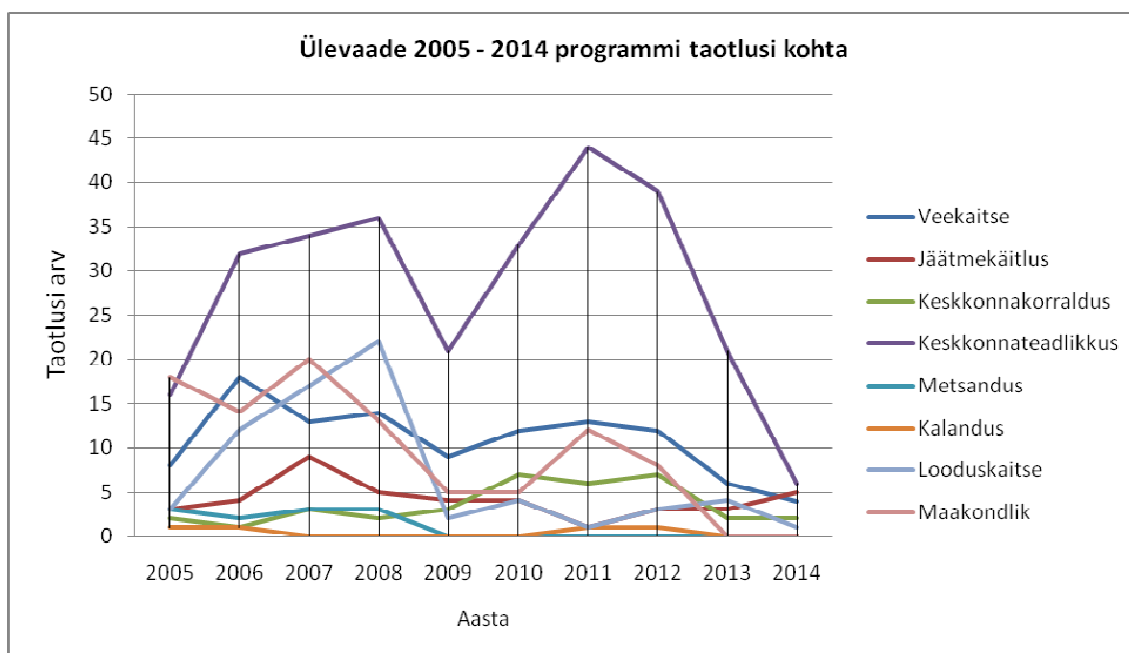
Kui vaadata projekte Keskkonnainvesteeringute Keskuses, on Ida-Virumaal väga palju projekte, mis on seotud kanalisatsioonivõrkude rekonstrueerimisega (Kohtla-Nõmme, Toila, Sompa, Jõhvi, Lüganuse, Kiviõli, Purtse, Varja, Savala küla, Maidla küla, Kohtla küla) ja katlamaja ehitusega (Olgina, Narva-Jõesuu, Kohtla vald, Sinimäe), ohtlike jäätmete kogumispunkti rajamisega ning parkide hooldamisega (Kohtla-Järve, Jõhvi, Kiviõli, Narva, Voka, Vaivara vald, Kohtla vald, Püssi, Oru). (vt. Lisa 3.)

4.2.1 Keskkonnaprogrammide täitmise ülevaade Ida-Viru maakonnas

Eesmärk oli selgitada, kuidas rahastati ja kui palju taotlusi esitati keskkonnaprogrammidele Ida-Virumaal ajavahemikul 2005. – 2014.aastail ning millised projektid on teostunud.

Keskkonnainvesteeringute Keskuse aruande andmeil on suurenenud projektide arv ja maht 2005.a. võrreldes sellega, mis on toodud (vt. Lisa 4) 30 projekti võrra summas 1,8 miljonit eurot. 2006. aastal rahastati kokku 84 projekti summas 2,5 miljonit eurot. Neist arvuliselt oli kõige rohkem keskkonnateadlikkuse projekte, järgnes veekaitse 18 projektiga summas 1,3 miljonit eurot ja kõige suuremahulisemad projektid olid jäätmekäitluses, kokku 4 projekti. 2007. aastal rahastas Keskkonnainvesteeringute Keskus 99 projekti kogumaksumusega 6 miljonit eurot, nendest kõige rohkem oli taotlusi keskkonnateadlikkuse programmis, ehk 34 projekti. Kõige rohkem taotlusi oli 2008.a keskkonnateadlikkuse programmis (36 tk summas 281 030 eurot). Kalanduse valdkonnas ja metsanduse valdkonnas on kõige vähem projekte. Rahaliselt oli 2008.a ja 2011.a kõige mahukam veekaitse programm summas 7,1 miljonit eurot kokku 27 projektiga. Peale selle võib märgata, et kõige mahukam on keskkonnakorralduse valdkond ehk 3,8 miljonit eurot. Samas 2012 aastast hakkas veekaitse programm langema.

Keskkonnainvesteeringute Keskuse 2005 - 2014 aasta andmete analüüs näitab, et kõige rohkem taotlusi esitatakse ja rahastatakse keskkonnateadlikkuse programme (vt. joonis 2).

Joonis 2. Ülevaade KIKi programmidest Ida-Virumaal ⁷⁶

Keskkonnateadlikkuse programmi eesmärk on Eesti elanike väärtushinnangute ja käitumisharjumuste kujundamine keskkonnasäästlikuks, rakendades selleks teavitustööd ja edendades riiklike õppekavasid toetavat keskkonnaharidust⁷⁷. Väga populaarne on koolide ja lasteaeda seas „Õuesõpe“, mille raames on korraldatud matkapäevasid, loodusreise lastele ja õppetöö läbiviimist looduses, kus lapsed õpivad loodust tundma ja armastama.

Looduskaitse programmi raames on teostatud projekte seoses parkide hooldamisega. Näiteks: Kohtla vallas Järve ja Kukruse mõisa parkide hooldustööd, Illuka kaitsealuse mõisapargi hooldustööd ja Äkkeküla matka- ja loodusraja arendamine.⁷⁸

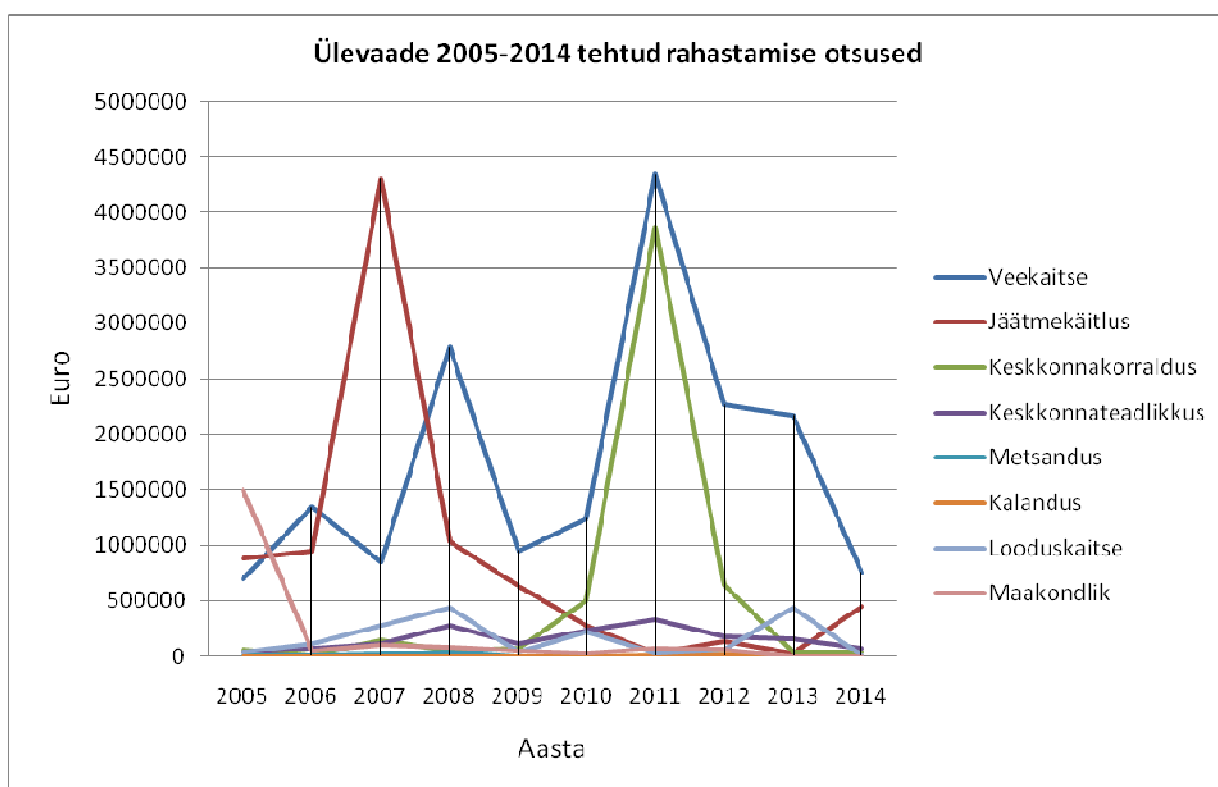
⁷⁶ Keskkonnaprogrammi üksuse tegevuse ja keskkonnaprogrammi täitmise aruanne: 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014

⁷⁷ SA Keskkonnainvesteeringute keskus kodune lehekülg www.kik.ee Keskkonnateadlikkus

⁷⁸ SA Keskkonnainvesteeringute keskus kodune lehekülg www.kik.ee, keskkonnaprogrammi rahastatud projektid alates 2011. Looduskaitse programm

Keskkonnakorralduse programmi eesmärk on toetada saaste vältimist, tehnilise- ja oskusteabega seotud meetmete väljatöötamist ja juurutamist. Projektide elluviimine käib vastavalt keskkonnaprogrammi reeglitele ning keskkonnaministri määrusele.⁷⁹ Näiteks: VKG Kaevandused OÜ keskkonnanjuhtimissüsteemi juurutamine, Toila Gümnaasiumi tehnoloogiaõpetuse klassile aspiratsioonisüsteemi hankimine ja paigaldamine, Põlevkivitööstuse jäätmete kasutamine lämmastiku ja fosfori ärastamiseks reoveest⁸⁰.

Alljärgnev joonis 3 annab ülevaate ajavahemikul 2005 – 2014 a. tehtud rahastamise otsuse saanud projektide teostamisest.

Joonis 3. Ülevaade KIKi rahastamisest Ida-Virumaal⁸¹

Joonis näitab, et 2007. aastal oli väga palju raha eraldatud jäätmekäitluse programmiks, sest selle programmi raames lõpetati Narva nahatööstuse jääkide prügila ehituse II etapp, Kohtla-Järve Ahtme linnaossa rajati ohtlike jäätmete kogumispunkt ning Jõhvi linna rajati 6 jäätmemaja. Vaivara ohtlike jäätmete kogumiskeskusse rajati ohtlike

⁷⁹ SA Keskkonnainvesteeringute keskus kodune lehekülj www.kik.ee, energeetika, keskkonnakorraldus.

⁸⁰ SA Keskkonnainvesteeringute keskus kodune lehekülj www.kik.ee, keskkonnaprogrammi rahastatud projektid alates 2011. Keskkonnakorralduse programm

⁸¹ Keskkonnaprogrammi üksuse tegevuse ja keskkonnaprogrammi täitmise aruanne: 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014

jäätmete komposteerimisväljak. Veel suurem oli projekt Kiviõli poolkoksimaie sulgemiseks summas 773 162, mille raames suleti 15 ha suurune ohtlike jäätmete hoidla. Kui võrrelda 2007. aastat teiste aastatega, oli jäätmekäitluse programmi raames kõige rohkem projekte.

Jooniselt selgub, et 2008. ja 2011. aastal oli Keskkonnainvesteeringute Keskuses rahaliselt kõige mahukam veekaitse programm, summas 2 786 244 miljonit eurot kokku 27 projektiga. Veekaitse programmi raames rajati veetrassid Jõhvi valda Sompa külasse ning Linna külasse kogupikkusega 102 167 meetrit, mille raames said kvaliteetse joogivee 174 inimest. Paljudesse asumitesse rajati kanalisatsioonivõrk ja esmane ühisveevärk ligi 50 aastat tagasi, mis nüüd uuendati. Näiteks: Kohtla-Nõmme veevarustuse rekonstrueerimine; Maidla küla ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteemi rekonstrueerimine-laiendamine; Kohtla küla veevarustuse ehitamine.

Võrreldes eelnevate aastatega on alates 2011. aasta suvest hüppeliselt suurenenud väljamaksete maht: veemajanduse mahukatel investeeringuprojektidel on pikk käivitus- ja ettevalmistusperiood, mis nüüdseks on läbi saamas ning väljamaksed üha kasvanud. Ühtekuuluvusfondist selle valdkonna jaoks mõeldud summast on üle 90% leidnud rakenduse ning väljamakseid tehti 2011. aastal 76 mln euro eest.⁸²

Peale selle oli 2011. aastal rahaliselt mahukam ka keskkonnakorralduse programm, mis on seotud soojusmajanduse kaasajastamisega ning tuuleenergeetika investeeringutoetustega. Samas alates 2010.aastast sai keskkonnakorralduse programm rohkem projekte ellu viia energia kokkuhoidmiseks ja uue katlamaja ehitamiseks.⁸³

Uurides Keskkonnainvesteeringute Keskuse tegevust Ida-Virumaal võib öelda, et aastaga suurenes projektide arv ning kõige suuremahulisemaid projekte on olnud jäätmekäitluses ja veekaitse programmi raames ning peale selle on suurenenud huvi projektide teostamiseks kohalike omavalitsuste hulgas. Kui rääkida, kui palju on investeeritud selle aja jooksul (2005-2014.a.) ühe Ida-Virumaa elaniku kohta, siis see summa on 436 eurot.

---

⁸² Keskkonnainvesteeringute Keskuse Aastaraamat 2011, lk 30

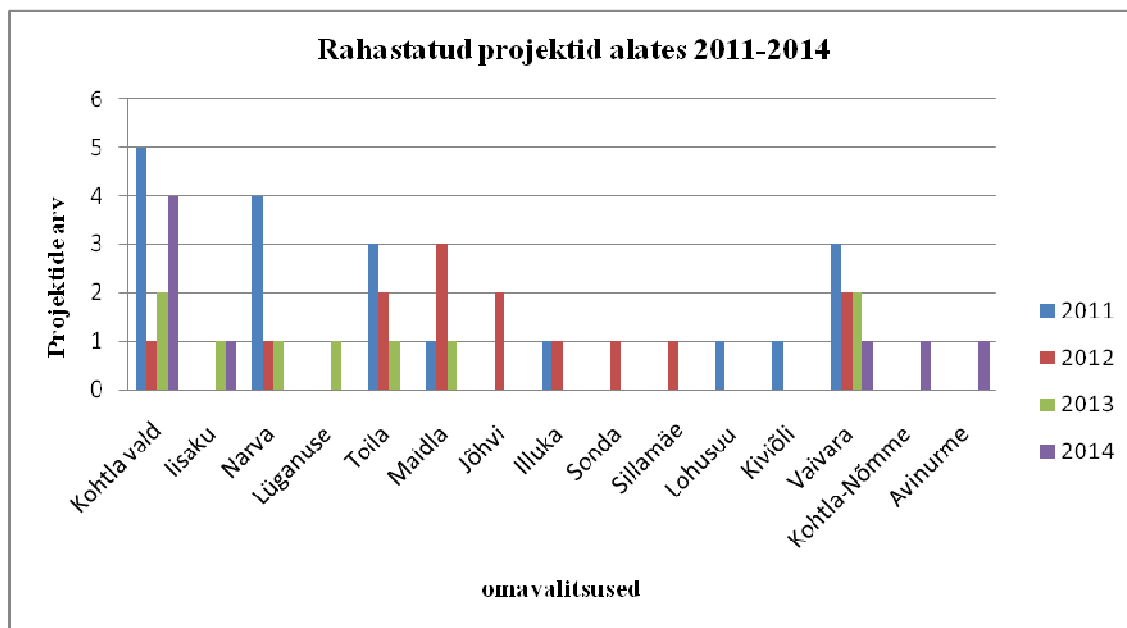
http://kik.ee/sites/default/files/kik_aastaraamat2011.pdf

⁸³ Keskkonnainvesteeringute Keskuse Aastaraamat 2010, lk 30

<http://issuu.com/keskkonnainvesteeringud/docs/kik?e=2964461/2972436>

Uurides Ida-Virumaa Kohalike omavalitsuste poolt projektide teostamist Keskkonnainvesteeringute Keskuse abil, on uurimistöös kasutatud projektide andmeid alates 2010-2014. aastast KIK-i andmebaasist. Samas püüan selgitada, kus kohas teostatakse enim looduskeskkonna projekte Ida-Virumaal.

Järgmine joonis 4 annab uuringu ülevaate ajavahemikul 2010-2014.a. Ida-Virumaa kohalike omavalitsuste poolt tehtud rahastamise otsuse saanud projektide teostamisest.

Joonis 4. Uuringu ülevaade KIKi poolt rahastatud projektidest Ida-Virumaal kohalikes omavalitsustes ja vallavalitsustes alates 2010-2014.a.

Joonis näitab, et kõige rohkem rahastatud projekte sai Vaivara vald ja Kohtla vald.

Uurides tehtud projekte, võib märgata, et enim olid need seotud veevarustuse rekonstrueerimise, jääkreostuse likvideerimise ja kallaste puhastamisega. Samas teostati veetarustike ehitustöid, rajati ohtlike jäätmete kogumispunkt, korrastati ja hooldati mõisa park. Peale selle korraldati projektide raames jäätmekäitluskampaaniad ning trükiti igasuguseid infovoldikud ja brošüüre.

Peamised valdkonnad, mis rahastuse said on: veemajandusprogramm, jäätmekäitlusprogramm, looduskaitseprogramm, keskkonnateadlikkuse programm ja maakondlik programm.

Urimistöös oli küsitatud Bruno Uustali (Keskkonnainvesteeringute Keskuse Ida-Virumaa projektispetsialist). Mind huvitas yema arvamused, kes on parim projekti teostaja Ida-Virumaal? Bruno Uustali väitel on Ida-Virumaa kohalike omavalitsuste parim projekti teostaja Vaivara vald, sest nad viivad igal aastal KIK-i kaudu ellu hästi läbimõeldud projekte ja kasutavad raha otstarbekalt.

Vaivara valla koduleheküljel on näha, et Vaivara vald teostab KIK-i kaudu projekte juba alates 2003. aastast ning teostatakse väga palju projekte seoses veevõrgu ja kanalisatsiooni rekonstrueerimisega. Vaivara vallavanema Heike Lutsu sõnul (vt. Lisa 5.) veevõrgu ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimiseks Vaivara vald on paigutanud viimastel aastatel tõesti suuri summasid ning on investeeritud ka soojusvõrkudesse. Valminud on Vaivara valla soojamajanduse arengukava, mis käsitleb kahte suuremat asumit – Sinimäe ja Olgina alevikke ning arengukava näeb ette katlamajade rekonstrueerimise hakkepuidule üleviimiseks.

Kui rääkida Kohtla Vallavalitsuse projektidest, võib märgata, et on tehtud väga palju projekte seoses jäätmete käitlemise ja joogiveevarustuse rekonstrueerimisega. Tulevikus planeeritakse rajada ühine Järve jäätmejaam asukohaga Kohtla vallas Järve külas Jäätmemaaüksusel, kus asub Kohtla valla ja Kohtla-Järve linna ohtlike jäätmete kogumispunkt. Jäätmejaama põhiliseks eesmärgiks on luua võimalused liigiti kogutud jäätmete kogumiseks ja taaskasutusse suunamiseks. Jäätmejaamas planeeritakse vastu võtta kodumajapidamises liigiti kogutud ohtlikke jäätmeid, vanapaberit ja pappi, pakendi-, metalli- ja ehitusjäätmeid (aknaraamid, kraanikausid, wc potid, tellised jm), suuremõõtmelisi jäätmeid, vanu rehve, biolagunevaid jäätmeid. Sorteeritud jäätmete kogumiskoha rajamine aitab kohalikul omavalitsusel korrastada jäätmemajandust. Projekti kaugem eesmärk on panna linna elanikke oma jäätmeid rohkem sorteerima ning neid siis sorteeritud kujul ära andma – nii väheneb oluliselt prügimäele minevate jäätmete hulk. Projekti toetab Keskkonnainvesteeringute Keskus. Selline on info, mille sain oma praktika ajal Keskonnainvesteeringute Keskuses.

Uurides kohalike omavalitsuste projekte Ida-Virumaal võin öelda, et looduskeskkonna olukord on parenenud. Keskkonna-alased probleemid Ida-Virumaal on lahendatud Euroopa Liidu struktuurtoetuste abil. Ida-Virumaal oli palju projekte jääkreostuse likvideerimisega ja ohtlike jäätmete kogumispunktide rajamisega. Suurem osa projekte on seotud vee- ja kanalisatsioonitorustike rekonstrueerimisega ja uue veepuhastusjaama

ehitamiseks. Uuendatakse olemasolevat joogiveehaaret ja joogiveetöötlust, millega saame tagada tarbijaile kvaliteedinõuetele vastava joogivee.

Samas võib märgata, et Euroopa Liidu poolt rahastatud projektid ajavahemikus 2007 – 2013.a. finantseeriti rohkem Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Regionaalarengu Fondi abil ning enim on toetust saanud veemajanduse infrastruktuuri arendamine.

4.3 Kohalike Omavalitsuste looduskeskkonna perspektiivid

Esimene täispikk Euroopa Liidu programmiperiood 2007-2013 on lõppenud. Selle aja jooksul on Ida-Virumaal ellu viidud palju erinevaid algatusi ja arendusprojekte. Järgmise struktuurperioodi 2014 – 2020 reeglid ja meetmed on juba paigas. Aastatel 2014-2020 on Euroopa Liidu struktuurifondide eelarve Eestile kokku 3,5 miljardit eurot ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium investeerib sellest 1,3 miljardit eurot ministeeriumi haldusalas olevatesse transpordi, infoühiskonna, majandusarengu ja energeetika valdkondadesse.⁸⁴ Looduskeskkonna projektide võimalikud finantseerijad võivad olla SA Keskkonnainvesteeringute Keskus või Euroopa Liidu Struktuurifondid.

Oma diplomitöö raames esitatud informatsioon näitab, milliseid keskkonna- ja energiasäästu projekte kavandatakse ellu viia kohalike omavalitsuste poolt Ida-Virumaal aastatel 2014 – 2020. Milliseid projekte on vaja veel ellu viia Eesti keskkonnatasude (KIK) ja Euroopa liidu abil aastatel 2014 – 2020 Ida-Virumaal?

17. aprillil 2014. aastal külastasin IVOLi infopäeva, kus arutati Ida-Virumaa tegevuskava järgmiseks aastaks.

Allpool on toodud tabel 1, kus on näha, milliseid keskkonna ja energiasäästu projekte kavandatakse viia ellu Ida-Virumaal tulevikus.

---

⁸⁴ Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kodune lehekülg: <https://www.mkm.ee/et/euroopa-liidu-struktuuri vahendid-2014-2020>

Tabel 1. Jäätmekäitlus ja Energia kokkuvõid

JÄÄTMEKÄITLUS		
	Projekt nimi	Projekt elluviija
1	Sillamäe Prügila sulgemine ⁸⁵ Projekt eelarve 1 013 044,30 eurot	Sillamäe Linnavalitsus
ENERGIA KOKKUHOID		
	Projekt nimi	Projekt elluviija
1	Olgina ja Sinimäe katlamajade biokütusele üleviimine ⁸⁶ Projekt eelarve 150 000 eurot	Vaivara vald
2	Hoone soojustamine	Vaivara vald
3	Oru soojustrasside rekonstrueerimine Projekt eelarve 670 000 eurot	Kohtla-Järve Linnavalitsus
4	Katlamajade renoveerimine ja Soojustrasside renoveerimine. ⁸⁷ Soojusenergia alternatiivallika ehitamine Kukruse linnaosas	Kohtla-Järve Linnavalitsus, VGK Soojus AS
5	Jõhvi linna elamurajoonide soojatrosside rekonstrueerimine	Jõhvi Vallavalitsus koostöös AS VKG Soojusega

Vaivara omavalitsuse poolt on tehtud väga palju tööd soojusvõrkude rekonstrueerimisel. Hea katlamaja rajamine võimaldab alandada soojuse optimaalset hinda tarbijatele ning selline projekt peab ennast ära tasuma vähemalt 15 aastaga. Lähitulevikus planeeritakse pöörata tähelepanu ka hoonetes soojussäästu saavutamisele.

Jäätmekäitluse programmis peab Sillamäe prügila olema suletud, mis tähendab, et ladestamisele minevaid jäätmeid enam vastu ei võeta. Tekkivad jäätmed liiguvad uutesse prügilatesse. Keskkonnainvesteeringute Keskus otsustas Sillamäe prügila sulgemise projekti rahastamiseks eraldada 1 013 044 eurot. Kohtla-Järve linnavalitsus planeerib tulevikus tänaval kasutada säästlikke valgusteid. Peale selle tuleb uuendada soojussõlmi ja leida soojuse tootmiseks alternatiivallikaid.

⁸⁵ Sillamäe linna arengukava 2013-2020 , lk 84

⁸⁶ Olgina aleviku biokütuse katlamaja tasuvusuuring, <http://www.vaiko.ee/?Arengukavad>

⁸⁷ Kohtla-Järve linna arengukava 2007-2018 , lk 71

Vastavalt arengukavale planeerib Kohtla-Nõmme tulevikus jätkata valla veetorustike renoveerimist nendes kohtades, kus torustikud on veel uuendamata, ja lahendada veevarustuse küsimused piirkondades, kus tsentraalne vesi puudub. Mäetaguse vald kavatseb arendada biojätmete kompostimist. Vald on korraldanud mitmeid kampaaniaid üldise heakorra parandamiseks. Veel plaanitakse renoveerida eluasemeid Korterit ühistu renoveerimistoetuste abil. Renoveerimistoetust kasutatakse väga aktiivselt, selle abil said korterühistud kasutada ka Kredexi toetuskeeme.⁸⁸ KredEx on finantsasutus, mis aitab Eesti ettevõtetel kiiremini areneda ja turvaliselt välisriikidele laieneda pakkudes laene, riskikapitali, krediidikindlustust ja riigi garantiiga tagatist⁸⁹. Samas kuulub sellesse perioodi Kiikla külas rajatav kaevandusveel baseeruv kaugküttesüsteem. Mäetaguse aleviku kaugkütte allikaks saab bioküte, milleks rajatakse uus puithakkel töötav katlamaja. Just viimase projekti realiseerimine tähendab kogu valla üleminekut taastuvatele soojusenergia allikatele. Jõhvi soojatrasside olukord jääb jätkuvalt halvaks eramutele individuaalmajade rajoonis, mis ei mahtunud 2013 rakendatava toetusprojekti raamesse, neid töid jätkatakse tulevikus.

Hetkel on teada, kus keskkonna- ja energiasäästu projekte kavandatakse ellu viia aastatel 2014 – 2020: Vaivara Vallavalitsus, Sillamäe Linnavalitsus, Kohtla-Järve Linnavalitsus, Narva-Jõesuu Linnavalitsus, Kohtla-Nõmme Vallavalitsus, Mäetaguse Vallavalitsus ja Jõhvi Vallavalitsus.

Rääkides meetmetest, mis toetaksid Euroopa Liidu raha laekumist järgmise struktuurperioodil SA KIK kaudu, siis perspektiivis planeeritakse teostada projekte: Kukruse kaevandamisjäätmeoidla korrastamine - 1 122 000 eurot; veetaristu ehitamine ja rekonstrueerimine - 144 miljonit eurot; jääkreostusobjektide likvideerimine saastunud veekogude ja nende kaldaalade korrastamine - 30,6 miljonit eurot; tänavavalgustuse taristu renoveerimine - 43 miljonit eurot; kaugküttekatelde renoveerimine ja kütuse vahetus 43 miljonit eurot;

Kui rääkida investeringutest looduskeskkonda, siis võib öelda, et tulevikus saab Ida-Virumaa rohkem projekte seoses energia tarbimisega. Meie tootmis- ja tarbimisharjumused süvendavad paljusid keskkonnaprobleeme: globaalne soojenemine,

---

⁸⁸ Mäetaguse valla arengukava 2014 – 2020 lk 14
http://www.maetaguse.ee/documents/1706628/5048584/Arengukava_2014-2020.pdf/0157f418-86e2-4421-acd7-5517306d5aaf?version=1.0

⁸⁹ KredEx kodune lehekülj, tutvustus <http://www.kredex.ee/kredexist/tutvustus/>

reostus ja loodusvarade kadumine. Kohalikud omavalitsused peavad rohkem mõtlema, milliseid projekte on vaja veel teha, et saaks Ida-Virumaal paremini elada. Veel tuleb jätkata Kohalike omavalitsuste toetamist Euroopa Liidu 2014 – 2020 vahenditest veemajanduse infrastruktuuri korrastamise projektide omal käel ellu viist, et oleks võimalik täita joogivee direktiivi nõuded aastaks 2020.

4.4 Kohalike Omavalitsuste looduskeskkonna küsitlus

Uurimustöös oli küsitletud 6 võtmeisikut, kes tegelevad keskkonnatöoga: Vaivara vallavanem Heike Luts, Järve Biopuhastuse OÜ tootmisdirektor Andra Pärnamäe, Mäetaguse valla arendusnõunik Jana Pavlenkova, Jõhvi valla keskkonnaspetsialist Alina Nevent, Toila vallavanem Tiit Kuusmik ja Narva-Jõesuu Arengu- ja planeeringu komisjoni aseesimees Heiki Johannes.

Kõikidele kohalike omavalitsuste esindajatele oli pakutud minu küsimusi (vt. lisa 6), kus paluti neid vastata küsimustikule kahe nädala jooksul. Vastused saadeti minu e-mailile. Küsitlus oli läbi viidud novembris 2014 aastal. Küsimustiku eesmärk on välja selgitada Ida-Virumaa maakonna looduskeskkonna tänapäeva üldine seis. Mis on vaja muuta või arendada looduskeskkonna parandamiseks Ida-Virumaal?

Mind huvitas nende arvamus, kuidas nad hindavad tänapäeval looduskeskkonna olukorda Ida-Virumaal tervikuna? Vastusevariandid olid järgmised: väga hea, hea, keskmine, halb või väga halb ja miks?

Andra Pärnamäe arvas, et võrreldes nõukogudeaegse tootmise ja sellest tekkinud keskkonnareostuse seisukohast siis keskkonnasaastatus on oluliselt väiksem hetkel. Puhastusseadmeid on rekonstrueeritud ja väljavooludest satub vähem reostust keskkonda. Pidevalt karmistuvad nõuded heitvee väljavoolule- vähem reostust keskkonnale. Tuhamäed puhastatakse, suletakse ja kaetakse. Heike Lutsu arvab, et kahjuks ei mõju keskkonnale positiivselt põlevkiviõli tootmisega seotud nähud, eelkõige rikutakse õhku, kuna tööstuse arendamise tõttu ei vasta õhukvaliteet normidele, mis omakorda mõjub inimestele, loomadele ja taimestikule negatiivselt. Jana Pavlenkova arvab, et Mäetaguse vallas on suuremaks keskkonnaprobleemiks maavarade kaevandamine, millega on häiritud nii otseselt looduskeskkond, kui ka arendustegevus.

Tiit Kuusmik arvab, et Ida-Virumaa maakonna looduskeskkonna üldine seis on ikkagi hea. Miks? Ida-Virumaa loodus on paljuski ainulaadne – siin on suured metsad, järved, jõed, sood ja rabad. Meri oma paese- ja liivarannikuga, puisniidud, erinevad

pinnavormid. Lisaks ilmestavad Ida-Virumaa loodust ja maastikku inimkätega kujundatud põlevkivikarjääride ja tuhamägede alad. Loodusel on võime ise ennast teatud osas taastada. Põlevkivi kaevandamise tagajärgi on asunud korrastama nii riik Euroopa liidu abiga kui ka kohalikud omavalitsused. Näiteid võib tuua Narvast vana tuhaväljade osas, Kohtla-Järvelt ja Kiviõlist tuhamägede planeerimises. Kiviõli vana tuhamäe seiklusturismi keskuseks ümberehitamisest. Kohtla-Nõmme kaevanduse ümberkujundamisest kaevanduspark muuseumiks. Murelikuks teeb täna Kurtna järvistu veetaseme alanemine, ehkki ka selle probleemiga tegeletakse. Kuidas see laheneb näitab aeg. Karjääride territooriumide rekultiveerimine on aeganõudev ja majanduslikult küllaltki kallis, seetõttu on sellega tegelemine aega nõudev, ehkki ka siin on häid näiteid - suletud Aidu karjääri veesportdikeskuse rajamine. Uute kaevanduste rajamine on tänapäeval seotud uute tehnoloogiatega ning loodusele vähem ohtlikud, siin on VKG Ojamaa kaevandust ja lähiaastatel rajatavat Uus-Kiviõli.

Veel huvitas, kuidas nad hindavad kohaliku omavalitsuse tegevust looduskeskkonna valdkonnas? Kas väga hea, hea, keskmine, halb või väg halb ja miks?

Absoluutselt kõik eksperdid kohaliku omavalitsuse tegevust looduskeskkonna valdkonnas heaks hinnanud, kuna nende poolt looduskeskkonna valdkonnas viimaste aastate jooksul on investeeringud olnud suured. Põhisuund ja tegevus on olnud uute vee- ja kanalisatsioonitrasside rajamine ning reoveekäitluse parandamine, see on iseenesest väga positiivne ja puudutab otseselt looduskeskkonda. Kui üle paarikümne aasta tagasi eriti kaevanduspiirkondades, kus arendati individuaalehitust, puudus kanalisatsioon ja kasutati kuivkäimlaid, oli otsene kahju loodusele. Täna on eesmärk jõuda nii kaugele, et antud probleem täielikult likvideerida.

Kui rääkida investeeringutest, siis hetkel on väga palju investeeritud kanalisatsiooni ja veevarustussüsteemidesse. Põhjavee kaitse on paranenud.

Millistele faktoritele oleks pidanud rohkem tähelepanu veel pöörama? Alina Nevent Jõhvi valla keskkonna eksperdi sõnul on vaja põlevkivitööstusest tekkinud reostuste likvideerimine, uuringute läbiviimine põlevkivi reostuste tagajärgede likvideerimiseks keskkonnaseisundi selgitamiseks. Samas OÜ Järve Biopuhastus tootmisdirektor Andra Pärnamäe sõnul, et tootmistest tuleneva reostuse on vaja veel palju investeerida ÜVVK taristusse. Peale selle tuleks tähelepanu pöörata nii tehnika kui tehnoloogia parandamisele ja arendamisele. Heiki Johannes ekspertide sõnul, et Narva-Jõesu Linnavalitsuse murekohaks on, et Narva jõe kaldad hakkavad kinni kasvama,

jõesuudme süvis on kriitiliselt madalaks jäänud ja muidugi ka jõe reostuse. Jõgi vajab suudme süvistamist ja muuli renoveerimist.

Kurtna järved on väga vigastanud hetkel. Milliseid keskkonnakaitsemeetmeid on vaja rakendada selle probleemi lahendamiseks? Alina Nevent arvamusel, et on vaja korraldada hüdrogeoloogiline uuring altkaevandatud aladel riiklikul tasandil. Uuring annab parema teadmisi, mis on oluline looduskaitse aspektist.

Mis on vaja muuta või arendada looduskeskkonna parandamiseks Ida-Virumaal?

Ekspertide: Tiit Kuusmik, Heike Luts, Alina Nevent ja Andra Pärnamäe arvamusel, et ettevõtted peaksid käituma keskkonda säästvalt ning vastutustundlikult Ida-Virumaal. Roheline ettevõtetus aitab lahendada keskkonnaprobleeme. Idee seisneb selles, et ettevõtte kulutab minimaalselt loodusressursse ja tootmine saastab vähe keskkonda. Viimase aasta jooksul on looduskaitse-alane tegevus pidevalt arenenud: inimeste keskkonnateadlikkus on kasvanud, keskkonna rikkumiste arv on vähenenud, keskkonnaharidustase on tõusnud ja inimeste suhtumine keskkonnaprobleemidesse on muutunud.

Uurimustöös oli küsitletud eksperte, kes tegelevad keskkonnatöoga. Kõik on hinnanud heaks Ida-Virumaa looduskeskkonna hetkeseisu. Keskkonna-alased probleemid Ida-Virumaal on lahendatud Euroopa Liidu struktuurtoetuste abil, aga ka kohalike omavalitsuste. Kahjuks teeb praegu murelikuks Kurtna järvestu veetaseme alanemine, ehkki ka selle probleemiga tegeletakse. Suuremat tähelepanu tuleks veel pöörata põlevkivitööstusest tekkinud reostuste likvideerimisele. Peale selle on suured riskid seotud vanadesse kaevandustesse jäänud amortiseerunud tehnikaga. Tänapäevaks ei ole meil veel teada tagajärgi, mis meid ootavad ees peale põlevkivi karjäärade ja kaevanduste sulgemist, ehk siis kui karjäärid ja kaevandused täituvad uuesti veega. Tulevikus on vaja rohkem arenda rohelist ettevõtlust, kuna Ida-Virumaal tööstus laiendab.

Kokkuvõtteks võib öelda, et Ida-Virumaa mitmekesise looduskeskkonna hetkeseis on hea ning aastatega muutub paremaks, sest kui asjasse suhtutakse heaperemehelikult, ei saa olukord halveneda, vaid ainult paraneda.

KOKKUVÕTTE

Lõputöö eesmärk on välja selgitada, kuidas on Kohalikud omavalitsused kasutanud SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse võimalusi ning ka omafinantseeringuid keskkonna parandamiseks Ida-Virumaal ning milline on rahaliste vahendite vajadus eelseisvatel aastatel.

Lõputöö uurimuslikust osas on kasutatud avalikke dokumente, mis iseloomustavad kohalike omavalitsuste tegevust. Nende andmete põhjal võib järeldada, mis oli tehtud ja kui palju oli investeeritud keskkonnakaitsele Ida-Virumaal. Euroopa Liidu poolt on olnud palju suuremahulisi projekte seoses elektrijaamade rekonstrueerimise, vee- ja kanalisatsioonisüsteemide, puhastusseadmete uuendamisega. Enim toetust on saanud Ida-Virumaal veemajanduse infrastruktuuri arendamine. Kui vaadata projekte Keskkonnainvesteeringute Keskuses, on Ida-Virumaal väga palju projekte, mis on seotud kanalisatsioonivõrkude rekonstrueerimisega ja katlamaja ehitusega, ohtlike jäätmete kogumispunkti rajamisega ning parkide hooldamisega. Peamised valdkonnad, mis rahastuse said on: veemajandusprogramm, jäätmekäitlusprogramm, looduskaitse programm, keskkonnateadlikkuse programm. Kõige rohkem rahastatud projekte Ida-Virumaal sai Vaivara vald.

Kui hinnata looduskeskkonna olukorda Ida-Virumaal tänapäeval, saab järeldada, et suurimad keskkonnaprobleemid on seotud põlevkivi kaevandamisega ning tööstuse laiendamisega meie regioonis. Kohalike omavalitsuste spetsialistide arvamusel, et võrreldes nõukogude aegse tootmise ja sellest tekkinud keskkonnareostuse seisukohast siis keskkonnasaastatus on oluliselt väiksem hetkel. Ida-Virumaa maakonna looduskeskkonna üldine seis on hea.

Kui hinnata Kohaliku omavalitsuse tegevust looduskeskkonna valdkonnas Ida-Virumaal, siis siin nende osatähtsus tulevikus langeb, kuna viimastel aastate jooksul on investeeringud olnud suured: vee- ja kanalisatsioonisüsteemide ning puhastusseadmete uuendamine, jääkreostuse likvideerimine ja kallaste puhastamine. Samas rajati ohtlike jäätmete kogumispunkt, korrastati ja hooldati mõisaparki. Uue perioodi rahastused ei ole veel teada ja millal saab esitada uusi projektitaotlusi arusaamatu, kuna energeetika valdkond ei ole nii arendatud. Arvatavasti pööratakse tulevikus ühiskonnas tähelepanu laiemalt looduskeskkonna valdkonnas ettevõtete tegevusele, kuna palju on nüüd erakätes. Ettevõtete tegevus projektide teostamiseks pikemas perspektiivis on hüppeliselt tõusnud ja Keskkonnainvesteeringute Keskuses sai rohkem projekte nende

poolt. Tõenäoliselt valmib rohkem projekte, mis on seotud roheline ettevõtluse ja alternatiivenergia kasutamisega.

Euroopa Liidu programmiperiood 2007-2013 on lõppenud ja lõputöö annab ülevaate, mis oli tehtud Ida-Virumaal looduskeskkonna valdkonnas KOV poolt SA KIK poolt eraldatavate toetuste abil. Lõputöö annab ülevaate kohalike omavalitsuste valmisolekust järgmise struktuurperioodi 2014 – 2020 võimaluste kasutamiseks keskkonnaprobleemide lahendamisel SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse või Euroopa Liidu Struktuurfondide kaudu.

Kohalikud omavalitsused võivad paremini hinnata oma tegevusi keskkonnaküsimuste lahendamise planeerimisel ja projektide elluviimisel.

AS Keskkonnainvesteeringute Keskus sai põhjaliku ülevaate looduskeskkonna valdkonnast Ida-Virumaal, et suunata toetusi looduskeskkonna arengu heaks.

SUMMARY

The actions of the municipality to improve the local environmental in Ida- Virumaa.

Thesis

Tatjana Vogt

The environmental issues have drawn more attention worldwide. The goal of this Thesis is to explain how the local municipality of Ida-Viru County is managing the ecological issues.

The present Thesis has three sections. The theoretical part is based on ecological guidelines of the European Union and the legislature of Estonia. There's also information included on the EU funds supporting the environmental projects. As Estonia is a part of the EU, it is able to use the financial support in the environmental projects, such as waste management, preservation of the biodiversity, environmental monitoring, and the energy renewal sources. Also we consider the local government's functions for the improvements of the environment's condition and their priorities.

In the research section we use the official documentation, charts and diagrams, as well as the interview with the local state representative Heiki Luts. In the research it is shown how the local authorities are using the Environmental investment Centre and the opportunities to improve the environment in Ida-Viru County (North Eastern Estonia). We consider the use of funds from the EU for the projects in Ida-Viru County during 2007- 2013, and the future projects in 2014- 2020.

The environmental issues do exist in Ida-Viru County region, for example with the extraction and processing of coal, and the bad quality of the ground waters. Presently the drinking water is not meeting quality standards due to having large quantities of iron, which has a negative impact on the health of both humans and animals. There are such projects taking place with the support of the EU funds, such as the reconstruction project of Narva's electric system, the replacement of the canalization systems, modernization of equipment and the liquidation of poisonous waste. All these projects improve the quality and level of our lives.

KIRJANDUS

1. Euroopa Liidu, keskkond, võitlus kliimamuutusega:
{Digitaaldokument}URL: http://europa.eu/legislation_summaries/environment/tackling_climate_change/128060_et.htm (viimati vaadatud 11.02.2014)
2. Riigimetsa Majandamise Keskus: tegevusvaldkonnad {Digitaaldokument}URL: <http://www.rmk.ee/organisatsioon/tegevusvaldkonnad> (viimati vaadatud 14.07.2014)
3. Keskkonnainspektsiooni: tutvustus,
{Digitaaldokument}URL: <http://www.kki.ee/est/index.php?part=html&id=1> (viimati vaadatud 01.05.2014)
4. Eesti Keskkonnauuringute keskuse: Keskkond
{Digitaaldokument}URL <http://www.klab.ee/> (viimati vaadatud 15.04.2013)
5. Euroopa Liidu Struktuuritoetusi, mis on struktuuritoetus: Euroopa Liidu regionaalpoliitika 2007-2013.
{Digitaaldokument}URL: <http://www.struktuurifondid.ee/mis-on-struktuuritoetus/> (viimati vaadatud 15.04.2013)
6. Euroopa Liidu Struktuuritoetusi, mis on struktuuritoetus: Euroopa Regionaalarengu Fond
Digitaaldokument}URL: <http://www.struktuurifondid.ee/euroopa-regionaalarengu-fond/> (viimati vaadatud 15.04.2013)
7. Euroopa Liidu Struktuuritoetusi, mis on struktuuritoetus: Ühtekuuluvusfond
{Digitaaldokument}URL: <http://www.struktuurifondid.ee/uhtekuuluvusfond/> (viimati vaadatud 14.07.2014)
8. SA Keskkonnainvesteeringute keskus: rahastusallikat, Euroopa liidu toetused 2007-2013.
{Digitaaldokument}URL: www.kik.ee (viimati vaadatud 06.06.2014)
9. Narva Vesi: üldinfo.
{Digitaaldokument}URL: <http://www.narvavesi.ee/59est.html> (viimati vaadatud 15.11.2014)

10. Keskkonnatehnoloogija ja jäätmekäitluse ettevõtte: Projektid.
{Digitaaldokument} URL: <http://www.ecosil.ee/index.php?page=7&>
(Viimati vaadatud 15.04.2013)
11. Majandus -ja Kommunikatsiooniministeeriumi
{Digitaaldokument} URL: <https://www.mkm.ee/et/euroopa-liidu-struktuurivahendid-2014-2020>
(Viimati vaadatud 06.06.2014)
12. Eesti Füüsika portaal {Digitaaldokument} URL <http://www.fyysika.ee/?p=1679>
(Viimati vaadatud 01.10.2015)
13. International Polar Year 2007 – 2009 home page
URL: <http://www.ipy.org/index.php?/ipy/about/> (Viimati vaadatud 01.10.2015)
14. Siseministeeriumi kodune lehekülg: kohalik omavalitsus, ülesanded
{Digitaaldokument} URL <https://www.siseministeerium.ee/5979/>
(Viimati vaadatud 15.01.2014)

E-DOKUMENT:

15. Loengukonspekt, Keskkonnapoliitika. Raigo Ernits
URL: http://www.mtk.ut.ee/doc/ernits_kkp_konspekt.doc
(Viimati vaadatud 11.12.2012)
16. European science foundation URL: <http://www.esf.org/coordinating-research/research-networking-programmes/life-earth-and-environmental-sciences-lee/completed-esf-research-networking-programmes-in-life-earth-and-environmental-sciences/european-project-for-ice-coring-in-antarctica-epica-page-1/more-information.html> (Viimati vaadatud 01.10.2015)
17. The 6th Environment Action Programme
URL: http://ec.europa.eu/environment/newprg/pdf/Ecologic_6EAP_Report.pdf
(Viimati vaadatud 15.11.2012)
18. Keskkonnaseadusandluse koolitusmaterjal, 2006
URL: http://www.voru.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=348000/KE_SKKONNASEADUSANDLUSE+KOOLITUSMATERJAL.pdf
(Viimati vaadatud 16.07.2014)
19. Kohtla-Järve linna jäätmekava 2012-2017
URL: <http://www.kohtla-jarve.ee/uploads/documents/keskkonnakaitse/jaatmekava.pdf>

(Viimati vaadatud 15.04.2013)

20. Kohtla-Järve linna arengukava 2007-2016

URL: <http://www.kohtla-jarve.ee/uploads/documents/keskkonnakaitse/arengukava.pdf>

(Viimati vaadatud 15.04.2013)

21. Kohtla-Järve ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arendamise kava

URL: http://www.kohtla-jarve.ee/uploads/documents/linnavolikogu/eelnoud/2010/03/04_10.pdf

(Viimati vaadatud 16.04.2013)

22. Keskkonnaministeeriumi majandusaasta aruanne 2011:

URL: http://www.envir.ee/sites/default/files/kem_aruanne_2011.pdf

(Viimati vaadatud 16.07.2014)

23. SA Keskkonnainvesteeringute Keskus arengukava 2009-2013

URL: http://kik.ee/sites/default/files/stories/KIK/KIKi_arengukava_kinnitatud_020609.pdf *(viimati vaadatud 12.12.2012)*

24. Kohtla-Järve linna avaliku korra ja heakorraeskiri, vastu võetud 28.04.2004 nr

52 URL: <http://www.kohtla-jarve.ee/uploads/documents/keskkonnakaitse/Heakorraeskiri.pdf>

(viimati vaadatud 10.03.2013)

25. Kohtla-Järve ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arendamise kava:

URL: http://www.kohtla-jarve.ee/uploads/documents/linnavolikogu/eelnoud/2010/03/04_10.pdf

(viimati vaadatud 10.03.2013)

26. VKG Energia põhja soojuselektrijaama tuhaväljaku vastavusse viimise eelprojekt. Keskkonnamõju hindamise aruanne Tallinn 2010

27. URL: <http://www.vkg.ee/cms-data/upload/keskkonnakaitse/tuhk-kmharuanne.pdf> *(viimati vaadatud 30.03.2013)*

28. Keskkonnaprogrammi üksuse tegevuse ja keskkonnaprogrammi täitmise aruanne: 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012.

29. Põlevkivi kaevandamisest tekkinud kahju hüvitamise võimalused

URL: http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1182935/Kaevanduste_kahju_kompenseerimine_K6K_l6plik_01.11.pdf *(viimati vaadatud 17.07.2013)*

30. Toila valla arengukava 2014 – 2020, lk 10
URL:http://toila.kovtp.ee/documents/1433797/1515634/arengukava_2014-2020_kinnitatud_26.02.2014.pdf/fb883da4-79b8-4bcd-b744-e6e205e8511e
(viimati vaadatud 10.01.2015)
31. Kohtla kaevanduspark: projektid URL:<http://kaevanduspark.ee/projektid/>
(viimati vaadatud 10.01.2015)
32. Eestimaa looduse kaitse, ELFi lugu URL:<http://www.elfond.ee/et/elfi-lugu>
(viimati vaadatud 10.01.2015)
33. Teemeära: URL:<http://talgud.teemeara.ee/events/akkekula> (viimati vaadatud 10.01.2015)
34. Maamajanduse infokeskuse kodune lehekülg :
URL:<http://www.maainfo.ee/index.php?id=4&rid=1031&page=3302&> (viimati vaadatud 10.01.2015)
35. Vikipeedia URL: http://et.wikipedia.org/wiki/Keskkonnainvesteeringute_Keskus
(viimati vaadatud 11.01.2015)
36. Ida-Viru maakonna arengukava 2014 – 2020 URL:
http://axis.ivmv.ee/mv_kodulehe_failid/failid/204749/Ida-Viru%20maakonna%20arengukava%202014-2020.pdf
(viimati vaadatud 11.01.2015)
37. Alajõe Valla arengukava 2012-2020 URL: <http://www.alajoevv.ee/wp-content/uploads/2010/12/Alajoe-valla-AK-2012-2020-koos-muudatusega.pdf>
(viimati vaadatud 11.01.2015)
38. KredEx kodune lehekülg, tutvustus
URL:<http://www.kredex.ee/kredexist/tutvustus/>
(viimati vaadatud 13.01.2015)
39. Mäetaguse valla arengukava 2014 – 2020 lk 14
URL:http://www.maetaguse.ee/documents/1706628/5048584/Arengukava_2014-2020.pdf/0157f418-86e2-4421-acd7-5517306d5aaf?version=1.0
(viimati vaadatud 13.01.2015)
40. Sillamäe linna arengukava 2013-2020 URL
<http://www.molodoi.ee/sites/default/files/Sillamae%20linna%20arengukava%202013-2020%20eelnou.pdf> (viimati vaadatud 13.01.2015)
41. Riigi Jäätmekava 2014-2020 URL:https://valitsus.ee/sites/default/files/content-editors/arengukavad/riigi_jaatmekava_2014-2020.pdf
(viimati vaadatud 13.01.2015)

42. Olgina aleviku biokütuse katlamaja tasuvusuuring, URL:
<http://www.vaiko.ee/?Arengukavad>
(viimati vaadatud 13.01.2015)
43. Kohtla valla jäätmekava 2009 – 2016 lk 24,
URL:<http://www.kohtlavv.ee/failid/jaatmekava%202009-2016.pdf>
(viimati vaadatud 13.01.2015)
44. Kohtla valla ühisveevarustuse ja kanalisatsiooni arengukava 2012 – 2014
URL:<http://www.kohtlavv.ee/failid/YVK%202012-2024.pdf>
(viimati vaadatud 13.01.2015)
45. Narva Linna 2013 eelarve URL:<http://web.narva.ee/files/6517.pdf>
46. (viimati vaadatud 13.01.2015)
47. Põlevkivi kaevandamise ja töötlemise sotsiaalmajanduslike mõjude hindamine.
Lõpparuanne 27. juuni 2013 URL:
http://www.ivol.ee/download/uuringu_lopparuanne_27062013.pdf
(viimati vaadatud 19.01.2015)

ARTIKKEL

48. Air quality status and trends in Europe, Atmospheric Environment , december 2014, pages 376-384, EBSCO andmebaas
49. Air Pollution Effects on Terrestrial Ecosystems in Estonia. Journal: Water, Air and Soil Pollution. Date 2001-08-01, EBSCO andmebaas
50. Particulate air pollution and health inequalities: a Europe-wide ecological analysis International Journal of Health Geographics 2013, 12:34 , EBSCO andmebaas
51. Spatial Conditions of Environmental Risk Posed by Obsolete Pesticides – Case Study of the “Green Lungs of Poland” Area, Pol. J. Environ. Stud. Vol. 23, No. 3 (2014), 763-772, EBSCO andmebaas

ÕIGUSAKTID

52. Vabariigi Valitsuse 10.12.2009 nr 186 „Keskkonnaministeeriumi põhimäärus”
§1 lõige 1, punkt 1; § 6 lõige 2.
53. Looduskaitse seadus
<https://www.riigiteataja.ee/akt/12808270>

54. Keskkonnajärelvalve seadus
<https://www.riigiteataja.ee/akt/12798053>
55. Maapõueseadus
<https://www.riigiteataja.ee/akt/1011618>
56. Kaevandamisseadus
<https://www.riigiteataja.ee/akt/828901>
57. Veeseadus
<https://www.riigiteataja.ee/akt/12769937>
58. Metsaseadus
<https://www.riigiteataja.ee/akt/MS>
59. Narva linnavolikogu 17.05.2012 määrus nr 8 „Narva jäätmehoolduseeskiri” § 5
60. Jäätmeseadus
<https://www.riigiteataja.ee/akt/12894710>
61. Keskkonnatasude seadus
<https://www.riigiteataja.ee/akt/114032011039>
62. Keskkonnaministri 17. veebruari 2006. a määrus nr 13 "Keskkonnakaitse valdkonna projekti rahastamise taotluse kohta esitatavad nõuded, taotluste hindamise tingimused, kord ja kriteeriumid, otsuse tegemise, lepingu täitmise üle kontrolli teostamise ning aruandluse kord"

LISA 1. Tabel

Ida-Virumaa vallavalitsused ja kohalike omavalitsuste keskkonnaalased investeeringud
ajavahemikul 2012. – 2014.a

Keskkonnakaitse kulud (eurodes)	2012	2013	2014
Narva-Jõesuu	48 %	53 %	40 %
Alajõe	11 %	10 %	10 %
Jõhvi	6 %	6 %	6 %
Vaivara	3 %	8 %	8 %
Püssi	4 %	4 %	4 %
Narva	3 %	3 %	10 %
Mäetaguse	3 %	4 %	4 %
Kohtla-Järve	2 %	2 %	0,46 %
Kohtla vald	3 %	2 %	2 %
Maidla	3 %	2 %	2 %
Kohtla-Nõmme	1 %	1 %	1 %
Sillamäe	0.88 %	3 %	6 %
Kiviõli	1 %	2 %	2 %
Avinurme	1 %	0.54 %	1 %
Lohusuu	1 %	1 %	1 %
Lüganuse	0.83 %	0.67 %	1 %
Iisaku	0.54 %	0.64 %	1 %

Keskkonnakaitse kulud tein protsentideks ehk oleks parem võrrelda eelarvest.

LISA 2. Intervjuu Järve Biopuhatsuse tootmisdirektoriga Andra Pärnamäe

1) Oma diplomitöö raames, oleks tore kuulda Teie arvamust, kuidas Te hindate keskkonna olukorda Ida-Virumaal tänapäeval?

Alati sõltub sellest mis aja või millega võrrelda. Võrreldes nõukogude aegse tootmise ja sellest tekkinud keskkonnareostuse seisukohast siis keskkonnasaastatus on oluliselt väiksem. Seda järgmistel põhjustel:

1. Tootmistel tootmismahud vähenenud, 2013 näitab taas tõusu kuid nõukogude aegseid näite pole saavutatud- sellest tulenevalt keskkonda sattuvad reostuskogused on väiksemad läbi välisõhu, läbi heitvee;
2. Puhastusseadmeid on rekonstrueeritud, väljavooludest satub vähem reostust keskkonda;
3. Pidevalt karmistuvad nõuded heitvee väljavoolule- vähem reostust keskkonnale;
4. Põhjaveevarud on taastunud (veekaod väiksemad, tarbimine väiksem, tootmistel säästlikumad tehnoloogiad v.a. kaevandatud alad mis jäävad aastasadeks tühjaks;
5. Põhjavee kaitse on paranenud- muudetud on tootmistes jäätmete ladustamise tehnoloogiaid;
6. Prügilad – kontroll nende üle, veed puhastatakse, suletakse, kaetakse s.h. tuhamäed;
7. Toimub jäätmekäitlus- puhastusseadmete muda komposteeritakse;
8. Torutikke on renoveeritud, ehitatud- vähem kanalisatsiooni imbub läbi kuivkäimlate, mahutite keskkonda- suunatakse puhastile jne.

Kokkuvõttes: alati on hea võrrelda end teiste piirkondadega ja siin oleme ikkagi maas kui jätame kõrvale ka tootmistest tuleneva reostuse on vaja veel palju investeerida ÜVVK taristusse.

2) Hetkel on väga palju investeeritud kanalisatsiooni ja veevarustussüsteemidesse - kuidas Te hindate vee kvaliteeti Kohtla-Järvel, Jõhvis, Püssis ja Kiviõlis? Kus kohas nõuab rohkem investeeringuid vee parandamine?

Vee kvaliteet küsitud piirkonnas paranes hüppeliselt alates juuni 2012 kui valmisid uued veetöötlusjaamad. Kuna meie nõuded jaamale olid karmimad kui seadusandlikud siis sisuliselt jõuab elanikule 10 x puhtam vesi. Tiheasustusalade joogiveetorustikud suuremas osas rekonstrueeritakse. Puhastusseadmed vajavad pidevalt uusi investeeringuid kuna nõuded karmistuvad. Näit Üldfosfor on alates 2013 0,5 mg/l, varem 1 mg/l heitveele. Oluliseks on muutunud ökonoomsus, elukeskkond s.t. puhastid tuleb saada haisuvabaks, ehitada metaantank saamaks energiat ning vähendamaks jäätmeid.

Kindlasti on vajalik leida raha väiksemate kohtade jaoks. Hetkel on probleemid nõuetele vastavuse osas Kohtla- Nõmme joogivees- kloriidid, väikepuhastid Jõhvis, Orul amortiseerunud, kanalisatsioonitorustikud vajaks teist etappi rekonstrueerimises- kogu piirkonnas. Esimene teostati eelmise meetme raames. Sademevesi tuleb viia lahkvooleks- kogu piirkonnas. Eesvoolud teha korda. Hetkel satub sademevesi tootmisterritooriumitele ning reostub seal- Kohtla- Järve.

3) Milliseid projekte planeeritakse tulevikus teha?

Rahastamisotsusega on viimased Kohtla- Järve Sompalinnosa torustikud kus veekaod on 80 %. Taotlus esitatud metaantanki ehituseks K-J regionaalsetele puhastusseadmetele. Kui saavad selgeks nõudmised direktiividest jäätmetele e. Mudakäitlusele siis tuleb kas rajada mudakuivatus või põletus vms. Oluline osa saab olema väiksemate kohtade investeeringutel- Oru linnaosa, Kohtla- Nõmme, Kukruse. Sademevesi vajab lahendust.

Projektid tuleb jagada 2-ks: 1- millede jaoks saadakse raha ÜF-st s.t. suured projektid- näit mudakäitlus, torustike renoveerimine; 2- raha omavahenditest, Keskkonnafond, pangalaen- väiksemad kohad tulenevalt arengukavadest. Arengukavad tuleb KOV-del üle vaadata, sest sageli ei ole need ratsionaalsed ja tegelikud vajadused kajastamata kuna vee-ettevõtja ei ole osalenud nende koostamisel.

4) Kuidas Te arvate kas keskkonna probleemidele Ida-Virumaal pööratakse rohkem tähelepanu kui varem?

Kindlasti rohkem. Juba ettevõtted ise teevad seda- korraldavad Keskkonnapäevi näiteks. Karmimad nõuded ja seadusandlus nõuavad sellele tähelepanu pööramist. Samuti järelvalve s.h. Keskkonnainspeksioon, KOV-d jne. Läbi planeeringute, keskkonnamõjuhinnangute vms. Vee-ettevõtja püüab oma tegemistest, saavutustest kirjutada avalikes teadaannetes jne.

Kuid kui küsimuse all on kas teeme juurde ühe kaevanduse, et saada põlevkiviõli vms, ei mõtle Eestis ikkagi keegi selle peale, et antud alal ei ole enam põhjavett, elukeskkond on kordades kallim, sest kõik ehitused on kallimad seoses vajumistega, inimesed sinna ei asu elama jne. Samuti ühelt poolt likvideerime prügila riigi abiga aga teisele poole kasvatame uue eraettevõtja poolt.

Eestlaste õnneks on meil ilmselt piisavalt maad ja ressursi s.h. vett ning ei keskenduta sellele, et mis saab sellest alast hiljem kus täna on prügila, kaevandus, tootmine. Kuid ilmselt nende inimeste lapsed kes täna siin elavad siia tagasi ei tule. Ida-Virumaa on võrreldes ülejäänud Eestiga oluliselt halvema keskkonnaseisundiga.

Andra Pärnamäe, tootmisdirektor

LISA 3. SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse projektide ülevaade 2005 – 2013.a

VEEMAJANDUS					
Aasta	Asukoht	Projekti nimetus	Tegevused	KIK (EURO)	Toetuse saaja
2007	Ida-Viru	Küttejõu asunduse ja Männiku ning Liiva tänava osa ühendamine linna ühtsesse joogiveevarustussüsteemi	Joogiveevarustus	125 523	Kiviõli Linnavalitsus
2007	Ida-Viru	Kohtla-Nõmme veevarustuse rekonstrueerimine	Joogiveevarustus	112 503	Kohtla-Nõmme Vallavalitsus
2007	Ida-Viru	Endise Viru-Maidla ühismajandi jääkreostuse likvideerimine	Jääkreostus	14 700	Maidla Vallavalitsus
2007	Ida-Viru	Narva-Jõesuu jõe kaldal asuva katlamaja masuudimahutipargi likvideerimine ja reostunud pinnase heakorramine	Jääkreostus	17 412	Narva-Jõesuu Linnavalitsus
2007	Ida-Viru	Olgina katlamaja jääkreostuse likvideerimine	Jääkreostus	51 921	Vaivara Vallavalitsus
2007	Ida-Viru	Sõtke jõe põhja ja kallaste puhastamine	Veekogude tervendamise ja korrastamise	12 719	Sillamäe Linnavalitsus
2007	Ida-Viru	Voka peakraavi ja Vasavere oja puhastamise I etapp	Veekogude tervendamise ja korrastamise	97 739	Toila Vallavalitsus
2007	Ida-Viru	Narva linna olmejäätmete prügilala öljijääkreostuse likvideerimine	Jääkreostus	188 317	Narva Linnavalitsuse Linnavara- ja Majandusamet
2008	Ida-Viru	Sompa külas altkaevandatud aladel paiknevate majapidamiste varustamine joogiveega	Joogiveevarustus	346 419	Jõhvi Vallavalitsus
2008	Ida-Viru	Toila aleviku veevarustuse rekonstrueerimine II etapp	Joogiveevarustus	857 700	Toila vallavalitsus
2008	Ida-Viru	Jõhvi valla Linna küla veevarustuse projekteerimine ja ehitamine	Joogiveevarustus	165 659	Jõhvi Vallavalitsus
2008	Ida-Viru	Lüganuse aleviku ühisveevarustuse puurkaevupumpla rekonstrueerimine	Joogiveevarustus	57 119	Lüganuse Vallavalitsus
2008	Ida-Viru	Altkaevandatud aladel veevarustuse tagamine Vitsiku Külas	Joogiveevarustus	287 648	Kohtla Vallavalitsus
2008	Ida-Viru	Kiviõli linnas Keskpuiestee, Lõuna ja Koidu tänavate piirkonnas asuvate veetorustiku ehitustööd	Joogiveevarustus	130 380	Kiviõli linnavalitsus
2008	Ida-Viru	Väetise- ja pestitsiidide ladude ning katlamaja masuudihoidla likvideerimine Kohtla vallas	Jääkreostus	104 854	Kohtla Vallavalitsus
2008	Ida-Viru	Sinimäe katlamaja jääkreostuse likvideerimine	Jääkreostus	223 124	Vaivara Vallavalitsus
2009	Ida-Viru	Purtse ja Varja asulate ühisveevärgivarustuse puurkaevupumplate rekonstrueerimine	Joogiveevarustus	101 512	Lüganuse Vallavalitsus
2009	Ida-Viru	Alajõe söngi puhastamine sisselangenud puudest	Veekogude tervendamise	35 467	Alajõe Vallavalitsus
2010	Ida-Viru	Purtse asula reoveepuhasti rekonstrueerimine ja Varja asula reoveepuhasti rajamine	Reoveekäitlus	63 414	Lüganuse Vallavalitsus

2010	Ida-Viru	Endise Viru-Maidla ühismajandi väetise - ja pestitsiidide lao jääkreostuse likvideerimine	Jääkreostus	27 952	Maidla Vallavalitsus
2011	Ida-Viru	Savala küla ühisveevärgi ja kanalisatsioonisüsteemi laiendamine	Reoveekäitlus	739 295	Maidla Vallavalitsus
2011	Ida-Viru	Maidla küla ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteemi rekonstrueerimine-laiendamine	Reoveekäitlus	599 992,94	Maidla Vallavalitsus
2011	Ida-Viru	Kohtla küla veevarustuse ehitamine	Joogiveevarustus	237 000	Kohtla Vallavalitsus
2012	Ida-Viru	Maidla küla ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteemi rekonstrueerimine-laiendamine	Reoveekäitlus	842 991	Lüganuse Vallavalitsus
2012	Ida-Viru	Jõhvi linna Puru tee sajuveekanalisatsiooni väljaehitamine	Reoveekäitlus	772 310	Jõhvi Vallavalitsus
2013	Ida-Viru	Roodu küla veevarustuse ehitamine	Joogiveevarustus	117 482	Kohtla Vallavalitsus
2013	Ida-Viru	Lüganuse aleviku veevarustuse magistraalturustike renoveerimine ning reoveekogumisalal asuvate kanaliseerimata ühiskondlike hoonete ja individuaalalamute ühiskanalisatsiooniga liitmine	Reoveekäitlus	352 800	Lüganuse Vallavalitsus
2013	Ida-Viru	Toila aleviku veekäitlusjaama renoveerimine	Joogiveevarustus	367 409	Toila Vallavalitsus
2013	Ida-Viru	Savala küla ühisveevärgi ja kanalisatsioonisüsteemi laiendamine II osa	Reoveekäitlus	485 822	Lüganuse Vallavalitsus

JÄÄTMEKÄITLUS

Aasta	Asukoht	Projekti nimetus	Tegevused	KIK (EURO)	Toetuse saaja
2007	Ida-Viru	Ahtme linnaosa ohtlike jäätmete kogumispunkti rajamine	Ohtlike jäätmete käitlemine	20 467	Kohtla-Järve Linnavalitsus
2007	Ida-Viru	Jõhvi vallas jäätmete liigitikogumise infrastruktuuri väljaarendamine jäätmemajade baasi	Tavajäätmete käitlemine	29 815	Jõhvi Vallavalitsus
2008	Ida-Viru	Sillamäe jäätmejaama projekteerimine	Tavajäätmete käitlemine	34 209	Sillamäe Linnavalitsus
2009	Ida-Viru	Kiviõli linna, Püssi linna, Aseri valla, Sonda valla, Lüganuse valla ja Maidla valla ühise ohtlike jäätmete kogumispunkti rajamine	Ohtlike jäätmete käitlemine	69 103	Sonda Vallavalitsus
2012	Ida-Viru	Kiviõli Regiooni Omavalitsuste ühise ohtlike jäätmete kogumispunkti arendamise I etapp	Ohtlike jäätmete käitlemine	50 280	Sonda Vallavalitsus
2013	Ida-Viru	Ohtlike jäätmete kogumine Toila valla elanikelt	Ohtlike jäätmete käitlemine	5 105	Toila Vallavalitsus
2013	Ida-Viru	Ohtlike jäätmete kogumispunktile multiliftkonteineri soetamine	Ohtlike jäätmete käitlemine	3 240	Kohtla Vallavalitsus

KESKKONNAKORRALDUS

Aasta	Asukoht	Projekti nimetus	Tegevused	KIK (EURO)	Toetuse saaja
2010	Ida-Viru	Sillamäe välisõhu pidevseire programmi koostamine	Välisõhukaitse	9 894	Sillamäe Linnavalitsus

LOODUSKAITSE

2007	Ida-Viru	Vaivara MKA hooldamine ja kaitse korraldamine	Kaitsealade hooldus	9 842	Vaivara Vallavalitsus
------	----------	---	---------------------	-------	-----------------------

2007	Ida-Viru	Maidla mõisa pargi korrastamine	Pargid ja üksikobjektid	15 978	Maidla Vallavalitsus
2007	Ida-Viru	Järve ja Kukruse mõisa parkide ning alleede hooldustööd	Pargid ja üksikobjektid	4 577	Kohtla Vallavalitsus
2007 2008	Ida-Viru	Voka pargi hooldamine	Pargid ja üksikobjektid	8 858	Toila vallavalitsus
2008	Ida-Viru	Kukruse pargi, allee ja Tollide matmispaiga rekonstrueerimisprojekti koostamine ning hooldustööd	Pargid ja üksikobjektid	20 183	Kohtla Vallavalitsus
2008	Ida-Viru	Püssi pargi rekonstrueerimisprojekti koostamine	Pargid ja üksikobjektid	19 000	Lüganuse Vallavalitsus
2008	Ida-Viru	Pimeaia pargi rekonstrueerimise projekti koostamine	Pargid ja üksikobjektid	37 422	Narva Linnavalitsuse Linnavara- ja Majandusamet
2009	Ida-Viru	Oru pargi maastikukaitseala hooldamine 2009-2010	Looduskaitse elluviimine	28 735	Toila vallavalitsus
2009	Ida-Viru	Järve mõisapargi rekonstrueerimisprojekti koostamine ja hooldustööd	Looduskaitse elluviimine	13 156	Kohtla Vallavalitsus
2010	Ida-Viru	Kukruse mõisapargi haljastus - ja hooldustööd	(hooldus, kaitsekorralduse tegevused)	7 862	Kohtla Vallavalitsus
KESKKONNATEADLIKKUS					
Aasta	Asukoht	Projekti nimetus	Tegevused	KIK (EURO)	Toetuse saaja
2007	Ida-Viru	Looduse saladusi avastamas II, Loodus ja looming II		1 850	Kohtla-Järve Linnavalitsus Koolinoorte Loomemaja
2007	Ida-Viru	Kohtla valla külateede äärsed puhtaks 2007		5 624	Kohtla Vallavalitsus
2007	Ida-Viru	Liigu looduses jälgi jätmata		1 249	Maidla Vallavalitsus
2007	Ida-Viru	Maidla Põhikooli ürdiaia ja väliõppeklassi rajamine		3 951	Maidla Vallavalitsus
2007	Ida-Viru	Narva-Jõesuu keskkonnamalev 2007		2 876	Narva-Jõesuu Linnavalitsus
2007	Ida-Viru	Narva jäätmekäitluskampaania	Elanike mõjutamine käitumaks tänapäevaste jäätmekäitlus põhimõtete järgi	25 485	Narva Linnavalitsuse Linnavara- ja Majandusamet
2008	Ida-Viru	Ohtlike jäätmete kogumisalane infovoldik		575	Kohtla Vallavalitsus
2008	Ida-Viru	Suvine keskkonnateavitamise kampaania "PUHAS NARVA-JÖESUU, SEE ON MEIE LINN!"		3 163	Narva-Jõesuu Linnavalitsus
2009	Ida-Viru	Linnuõppe koolitus Jõhvi piirkonna inimestele		4 021	Jõhvi Vallavalitsus
2010	Ida-Viru	Seenepere päev Jõhvis		1 501	Jõhvi Vallavalitsus
2010	Ida-Viru	Sillamäe jäätmekäitluse brošüüri väljaandmine		3 463	Sillamäe Linnavalitsus
2010	Ida-Viru	Narva keskkonnateatmiku koostamine ja väljaandmine		9 172	Narva Linnavalitsuse Linnavara- ja Majandusamet
2011	Ida-Viru	Narva infokampaania "Terve ja puhas linnakeskkond on meie kätes!"	Keskkonnateadlikkust suurendavad teavitustegevused,	12 427	Narva Linnavalitsuse Linnavara- ja

			uuritud kampaaniad	ja	Majandusamet	
2011	Ida-Viru	Seenepere päev Pannjärvel			2 469	Illuka Vallavalitsus
2011	Ida-Viru	Kiviõli I Keskkooli ja Kiviõli Vene Gümnaasiumi 7.klassi õpilaste keskkonnateadlikkuse projekt	Keskkonnahariduslik aktiivõpe		22 327	Kiviõli linnaavalitsus

LISA 4. Keskkonnainvesteeringute Keskuse ülevaade 2005 – 2014 aastatel tehtud projektide rahastamise otsustest

Tabel 1. Ülevaade 2005.-2014.aastatel tehtud projektide otsustest

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Veekaitse	8	18	13	14	9	12	13	12	6	4
Jäätmekäitlus	3	4	9	5	4	4	1	3	3	5
Keskkonnakorraldus	2	1	3	2	3	7	6	7	2	2
Keskkonnateadlikkus	16	32	34	36	21	33	44	39	21	6
Metsandus	3	2	3	3	0	0	0	0	0	0
Kalandus	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0
Looduskaitse	3	12	17	22	2	4	1	3	4	1
Maakondlik	18	14	20	13	5	5	12	8	0	0
Kokku projektid tk.	54	84	99	95	44	65	78	73	36	18

Tabel 2. Ülevaade 2005.-2014.aastatel tehtud rahastamise otsustest

	2005	2006	2007	2008	2009
Veekaitse	702907	1346485	851168	2786244	950503
Jäätmekäitlus	882311	949446	4301379	1035406	631542
Keskkonnakorraldus	56074	5428	150595	53858	74630
Keskkonnateadlikkus	38192	69474	110530	281030	108878
Metsandus	13224	11859	23732	41530	0
Kalandus	1598	2365	0	0	0
Looduskaitse	29688	113443	271335	429445	36202
Maakondlik	1499969	52213	110500	82103	53418
Kokku (EURO)	1819860	39 909 362	5819238	4709614	1855172

	2010	2011	2012	2013	01.06. 2014
Veekaitse	1242391	4340264	2263142	2175478	759141
Jäätmekäitlus	284103	34358	132987	30125	453026
Keskkonnakorraldus	507642	3871266	643769	41972	38659
Keskkonnateadlikkus	233946	330566	184116	151924	68501
Metsandus	0	0	0	0	0
Kalandus	0	6854	12534	0	0
Looduskaitse	212300	20476	59671	433277	557
Maakondlik	28037	76661	62276	0	0
Kokku (EURO)	2508419	8680445	3358494	2832776	1319884

LISA 5. Intervjuu Vaivara vallavanemaga Heiki Lutsuga

1) Oma diplomitöö raames, oleks tore kuulda Teie arvamust, kuidas Te hindate keskkonna olukorda Ida-Virumaal tänapäeval?

Keskkond on laiem mõiste ja kui ma õigesti aru saan, siis peate siinkohal silmas looduskeskkonda. Ida-Virumaa keskkonna-alased probleemid ja kitsaskohad on kahtlemata seotud põlevkivi kaevandamise ja selle töötlemisega. Tänapäevaks ei ole meil veel teada tagajärjed, mis meid ootavad ees peale põlevkivi karjäärade ja kaevanduste sulgemist, ehk siis, kui karjäärid ja kaevandused täituvad uuesti veega. Kindlasti muutub põhjavee tasakaal. Hiljuti valmis reljeefne kaart, kus on näha Kohtla-Järve ümbruses kaevandatud alad ja maapinna vajumised. Kindlasti on suured riskid seotud vanadesse kaevandustesse jäänud amortiseerunud tehnikaga. Samas ei mõju keskkonnale positiivselt põlevkiviõli tootmisega seotud nähud, eelkõige rikutud õhk, mis ei mõju inimestele, loomadele ja taimestikule positiivselt. Elektri tootmisega seotud mõjusidki ei saa alahinnata. Suured tööstuspiirkonnad on jätnud „tänu ebasoodsale elukeskkonnale“ paljud külad tühjaks ning see vähendab oluliselt omavalitsuste tulubaasi just üksikisiku tulumaksu vähenemise näol. Eesti Energia tegevus ja tulevikuplaanid ei anna ka uutele Vaivara valla elanikele kindlust tuleviku osas, et kas Vaivara valda on ikka ohutu elama tulla. Samas tean vallajuhina, et Eesti Energia on teinud viimastel aastatel suuri keskkonnavalaseid investeeringuid.

2) Vaivara vallas teostatakse väga palju projekte seoses veevõrgu ja kanalisatsiooni rekonstrueerimisega. Milliseid projekte veel planeeritakse tulevikus teha ?

Veevõrgu ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimisse on Vaivara vald viimastel aastatel tõesti suuri summasid paigutanud ning on investeeritud ka soojusvõrkudesse. Valminud on Vaivara valla soojamajanduse arengukava, mis käsitleb kahte suuremat asumit – Sinimäe ja Olgina alevikke ning arengukava näeb ette katlamajade rekonstrueerimisi hakkepidule üleviimiseks. Millal neid tegevusi realiseerima hakkame on hetkel veel teadmata, kuna lähima aasta jooksul tuleb teha valla suurim investeering, so Sinimäele uue kooli ja lasteaiahoone ehitamine. Nende tegevustega loodame parandada elukeskkonda.

Kui rahalised võimalused paranevad, siis on meil vajadus noortekeskuste väljaehitamiseks ning rajada on vaja hulgaliselt kergliiklusteid

3) Millisena Te näete Vaivara valda 10 aasta pärast ?

Kui nüüd vastata küsimusele, millisena näen Vaivara valda 10 aasta pärast, siis eelnevat kokku võttes – kaasaegse infrastruktuuriga, arenenud tööstus ja tootmispiirkond, kus on hea elada, vaba aega veeta ja puhata. Kümne aasta pärast on ilmselt ka haldusreform meie piirkonnas läbi viidud.

Heiki Luts, Vallavanem

LISA 6. Küsimuste leht

1. Teie arvamus. Kuidas Te hindate looduskeskkonna olukorda Ida-Virumaal tervikuna tänapäeval? Miks? Arvestatakse, et suurimad keskkonnaprobleemid on seotud põlevkivi kaevandamisega ning tööstuse laiendamisega meie regioonis.
  - Väga hea
  - Hea
  - Keskmine
  - Halb
  - Väga halb
2. Kohaliku omavalitsuse tegevust looduskeskkonna valdkonnas viimastel aastate jooksul on investeeringud olnud suured. Kui lähtuda kogemustest, kuidas Te hinnate Kohaliku omavalitsuse tegevust looduskeskkonna valdkonnas? Miks?
  - Väga hea
  - Hea
  - Keskmine
  - Halb
  - Väga halb
3. Kui rääkida investeeringutest, siis hetkel on väga palju investeeritud kanalisatsiooni ja veevarustussüsteemidesse. Põhjavee kaitse on paranenud. Millistele faktoritele oleks pidanud rohkem tähelepanu veel pöörama ?
4. Kurtna järved on väga vigastanud hetkel. Milliseid keskkonnakaitsemeetmeid on vaja rakendada selle probleemi lahendamiseks? Kes jälgib Kurtna järvestiku seisukorda?
5. Mis on vaja muuta või arendada looduskeskkonna olukorda parandamiseks Ida-Virumaal?

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina

Tatjana Vogt

(autori nimi)

(sünnikuupäev:

16.11.1983

)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

---

Kohaliku omavalitsuse tegevus looduskeskkona parandamiseks
Ida-Virumaa näitel

_____,

(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on

Bruno Uustal

,

(juhendaja nimi)

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
  3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Narvas/, 19.01.2015